

Mariam KVRİVİŞVİLİ: “Prezident İlham Əliyev qlobal liderdir”

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Gürcüstanın iqtisadiyyat və davamlı inkişaf nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 11-də Gürcüstanın iqtisadiyyat və davamlı inkişaf naziri Mariam Kvrivşvilini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Mariam Kvrivşvilini nazir təyin olunması münasibətilə təbriklərini çatdıraraq, onun vəzifəsinin icrasına başlamasından qısa müddət sonra ölkəmizə səfərini sıx əməkdaşlığımızın göstəricisi kimi qiymətləndirdi.

Qonaqpərvərliyə və təbriklərə görə minnətdarlığını bildirən Mariam Kvrivşvili dövlətimizin başçısı ilə görüşdən şərəf hissi keçirdiyini dedi.

Qonaq Gürcüstanın Baş naziri İrakli Kobaxidzenin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını İrakli Kobaxidzeyə çatdırmağı xahiş etdi.

Azərbaycan Prezidenti Gürcüstanda keçirilmiş parlament seçkilərindən sonra İrakli Kobaxidzenin bu ilin yanvarında ilk xarici səfərini ölkəmizə etməsini məmnunluqla xatırlayaraq, bunun Azərbaycanla Gürcüstan arasında dostluğun və qaradışlığın nümunəsi olduğunu dedi.

Prezident İlham Əliyevin qlobal lider olduğunu vurğulayan Mariam Kvrivşvili dövlətimizin başçısının Gürcüstanda dost kimi qəbul olunduğunu qeyd etdi.

Söhbət zamanı müxtəlif sahələri əhatə edən ikitərəfli əlaqələrimizin geniş gündəliyinin olduğu vurğulandı, Azərbaycanla Gürcüstan arasında enerji və nəqliyyat sahələrində qurulmuş əməkdaşlığın və həyata keçirilən birgə layihələrin yalnız ölkələrimiz deyil, daha geniş region üçün strateji əhə-

miyyət kəsb etdiyi qeyd olundu. Bağlantı, enerji, ticarət, sərmayələr və digər sahələrdə ikitərəfli və çoxtərəfli formatda daha sıx əməkdaşlıq həyata keçirilməsinin önəminə toxunularaq,

müxtəlif istiqamətlərdə münasibətlərimizin genişlənməsinə ümidvarlıq bildirildi.

Görüşdə Azərbaycanın Gürcüstanın əsas ticarət tərəfdaşı olduğu vurğulandı,

ticarət döviyyəsinin artırılması üçün böyük potensialın mövcudluğuna toxunuldu, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində birgə layihələrin həyata keçirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycanın liderliyi ilə formalaşan sülh gündəliyi

İkitərəfli danışıqlar normalaşma prosesi üçün ən səmərəli formatdır

İyulun 10-da isə Azərbaycan və Ermənistan liderləri Birləşmiş Ərəb Əmirliyiin Əbu-Dabi şəhərində bir araya gələrək ikitərəfli danışıqlar apardılar. Həç bir vasitəçi olmadan keçirilən və sülh gündəliyinin irəliləməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malik olan bu tarixi görüş zamanı Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh prosesi istiqamətində müzakirələr aparılıb və bunun davamlılığı üçün razılaşmalar əldə edilib.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatında deyilir ki, Prezident İlham Əliyevlə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında Əbu-Dabi şəhərində keçirilmiş görüşdə Azərbaycan-Ermənistan dövlətlərarası normalaşma gündəliyinin müxtəlif aspektləri müzakirə edilib. İkitərəfli danışıqların normalaşma prosesi ilə bağlı bütün məsələlərin həlli üçün ən səmərəli format olduğu təsdiqlənib və bu əsasda belə nəticəyönlümlü dialoq davam etdirilməsi razılaşdırılıb.

Sərhədin delimitasiyası prosesi ilə bağlı əldə olunmuş nailiyyətləri dəyərləndirən liderlər bu istiqamətdə əməli işlərin davam etdirilməsi üçün müvafiq dövlət komissiyalarına tapşırıqlar verilib.

Tərəflər həmçinin iki ölkə arasında ikitərəfli danışıqları və etimad quruculuğu tədbirlərini davam etdirmək barədə razılığa gəliblər.

Bütün bunlar Azərbaycanın liderliyi ilə irəliləyən sülh prosesinin uğurlu bəhrələr verdiyini göstərir.

10 iyul Əbu-Dabi görüşü bir daha təsdiqlədi ki, iki ölkə arasında münasibətlərin normalaşmasına nail olunması, sülh müqaviləsinin imzalanması üçün həç bir kənar vasitəçiyə lüzum yoxdur və ikitərəfli formatda görüşlər real nəticələr əldə etmək üçün daha effektiv təsirə malikdir.

Hələ 2024-cü ildə "COP29 və Azərbaycan üçün Yaşıl Baxış" mövzusunda beynəlxalq forumda Prezident İlham Əliyev söyləmişdi ki, biz razılaşmaya ola bilsin həç vaxt olmadığı qədər yaxındır. "İndi sülh razılaşmasının necə olmalı olduğuna dair bizdə ümumi anlayış var. Biz, sadəcə, təfərrüatlar üzərində çalışmalıyıq. Lakin əlbəttə ki, hər iki tərəfə vaxt lazımdır, çünki sülh müqaviləsi imzalandığı təqdirdə, bu, hər iki ölkə üçün tarixi razılaşma olacaqdır. Buna görə hər bir söz, hər bir nöqtə, hər bir paraqraf vacibdir. Lakin vacib olan odur ki, hər iki tərəfin bunu etmək üçün siyasi iradəsi var", - deyərək Prezident İlham Əliyev bildirmişdi.

8

Zəfərin qığılıcı

Tovuz döyüşləri Vətən müharibəsindəki Şanlı Qələbənin başlanğıc məqamıdır

İyulun 12-si günorta saatlarından başlayaraq Ermənistan silahlı bölmələri tərəfindən Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidmətinin Tovuz rayonunda yerləşən mövqeləri artilleriya qurğularından atəşə tutuldu. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin cavab atəşi və əks-həmlə tədbirləri nəticəsində düşmənin təxribatının qarşısı yenə də alındı. Döyüşlər zamanı Ermənistan ordusunun şəxsi heyəti çoxsaylı itki verdi. İyulun 13-nə keçən gecə ərzində də gərginlik davam etdi. Artilleriya, minaatan və tankların təbiiq ilə gedən gecə döyüşlərində Azərbaycan Ordusunun dəqiq atəşi nəticəsində qarşı tərəfin dayaq məntəqəsi, artilleriya qurğuları, avtomobil texnikası və canlı qüvvəsi məhv edildi. Bir neçə gün davam edən döyüşlər Azərbaycan Ordusunun qələbəsi ilə başa çatdı.

9

Əcnəbi səyahətçilərin Qarabağ səfəri

Sükutda "danışan" faciələr nədən soraq verir

1992-ci ilin fevralında baş vermiş Xocalı faciəsi Azərbaycan tarixinin ən ağır səhifələrindən biridir. 600-dən çox mülki şəxsin, o cümlədən qoca, qadın və uşaqların amansızlıqla qətlə yetirildiyi Xocalı soyqırımını bu gün memorial komplekslər və abidələrlə xatırlanır. Beynəlxalq mediada "Qafqazın Xirosması" adlandırılan Ağdam şəhəri 30 ilə yaxın erməni işğalı altında qalmış və tamamilə dağıdılmışdır. İşğal zamanı şəhər viranəyə çevrilmiş, bir çox tarixi abidə və qəbiristanlıqlar təhqir olunmuşdur. 2020-ci ildə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsindən sonra Ağdamda aparılan bərpa-quruculuq işləri ilə yanaşı, şəhərin keçmişindən bəhs edən faktlar da "qara turizm" in bir hissəsi kimi təqdim edilir.

Azərbaycan mədəniyyətinin beşiyi sayılan Şuşa şəhəri də işğal dövründə bir çox tarixi və dini abidənin dağıdılması ilə yadda qalmışdır. Hazırda bu abidələr bərpa olunsa da, şəhərdə işğalın izlərini əks etdirən yerlər qorunur.

11

XİN Azərbaycan nümayəndəsinin ICDO-nun Baş katibi vəzifəsinə seçilməsinə dair məlumat yayıb

İyulun 10-da Bakı şəhərində keçirilən Beynəlxalq Mülki Müdafiə Təşkilatının (ICDO) Baş Assambleyasının 3-cü növbədənkənar sessiyası çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının təmsilçisi ilk dəfə olaraq həmin təşkilatın Baş katibi vəzifəsinə seçilib.

Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, seçkilər yüksək rəqabət şəraitində keçirilib. Belə ki, ICDO-nun Baş katibi vəzifəsinə seçkilərdə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin idarə rəisi Ərgüç Kələntərli ilə yanaşı, 3 ölkədən olan namizəd mübarizə aparıb.

Azərbaycanın namizədi səsvermənin ilk mərhələsində iştirak edən ölkələrin əksəriyyətinin (23 ölkə) dəstəyini qazanaraq mötəbər qurumun Baş katibi vəzifəsinə seçilib.

Mülki müdafiə sahəsində yeganə hökumətlərarası təşkilat hesab edilən ICDO-nun əsas vəzifəsi təbii və texnogen fəlakətlər zamanı əhəlinin mühafizəsini, ona yardımını, bu fəlakətlərin nəticələrinin aradan qaldırılması ilə məşğul olan strukturların imkanlarının gücləndirilməsi və həmin sahədə beynəlxalq əməkdaşlığın təşviqindən ibarətdir.

ICDO Baş katibi təşkilatın ən ali vəzifəsi olmaqla, təşkilatı beynəlxalq müstəvidə təmsil etmək, struktur vahidlərinə rəhbərliyi yerinə yetirmək və Katibliyin funksionallığını təmin etmək və digər əhəmiyyətli sahələrdən məsuldur.

NATO Ukrayna üçün ABŞ-dən silah alacaq

Bu gün Vaşinqton Kiyevi birbaşa, yəni öz hesabına silahlə təmin edir. Rusiyanın Ukraynaya genişmiqyaslı müdaxiləsi başlayandan bəri ABŞ Konqresi Ukrayna Silahlı Qüvvələrinə dəstək üçün təxminən 175 milyard dollar ayırıb. Bunu "Röyter" agentliyi hesablayıb.

Trampın dediklərindən silahın pulunun NATO-nun ümumi büdcəsindən, yoxsa alyansın digər ölkələrinin milli büdcələrindən ödəniləcəyi aydın deyil. NATO saytının məlumatına görə, alyansın illik büdcəsi 4,6 milyard avrodur. Bu, müttəfiqlərin Ukraynaya göstərdiyi yardımdan bir neçə dəfə azdır. Məsələn, Haaqada keçirilən NATO-nun sonuncu sammitində Rütte bildirib ki, 2025-ci ilin əvvəlindən Avropa ölkələri və Kanada Ukraynaya 35 milyard avro hərbi yardım ayırmağı planlaşdırır. 2024-cü ildə NATO-nun Vaşinqtonda keçirilən sammitində müttəfiqlər Kiyevə hər il 40 milyard avro vəd etmişdilər.

NATO-nun ümumi büdcəsindəki vəsaitin 16 faizə yaxını ABŞ-nin vəsaitidir. Almaniyanın payı təxminən 0 qədərdir. Bu rəqəm Böyük Britaniya və Fransanın hər birində 10,19, İtaliyada 8,53, Kanadada 6,68 faizdir. Digər 26 ölkənin hər birində isə məbləğ 5 faizdən azdır.

12

Monqolustanın Prezidenti zati-aliləri cənab Uxnaaqiyn Xurelsuxa

Hörmətli cənab Prezident!

Monqolustanın milli bayramı münasibətilə Sizi və Sizin si-
manızda bütün xalqınızı öz adından və Azərbaycan xalqı adın-
dan ürəkdən təbrik edir, ən xoş arzularımı çatdırıram.

Biz dost ölkənlərlə münasibətlərin inkişafına böyük önəm ve-
ririk. Hazırda Azərbaycan-Monqolustan ikitərəfli münasibətləri-
nin gündəliyinin daha da genişləndirilməsi, qarşılıqlı maraq do-
ğuran sahələrdə əməkdaşlığımızın yeni məzmunla zənginləşdi-
rilməsi üçün yaxşı şərait formalaşmışdır.

Əminəm ki, ölkələrimiz arasında dostluq əlaqələrinin möh-
kəmləndirilməsi yolunda birgə səylərimizi xalqlarımızın mənə-
feyi naminə həm ikitərəfli qaydada, həm də çoxtərəfli müstəvi-
lərdə bundan sonra da ardıcıl şəkildə davam etdirəcəyik.

Bu bayram günündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, iş-
lərinizdə uğurlar, dost Monqolustan xalqına daim əmin-amanlıq
və firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər
İdarəsinin strukturunun təkmilləşdirilməsi
və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2021-ci il 13 oktyabr tarixli 1465 nömrəli
Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan
Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin
tabeliyində olan qurumların siyahısı"nda
dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsi-
nin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin ta-
beliyində olan "Bakinskiraçoğı" qəzetinin redaksiyası əsasında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeli-
yində "Bakinskiraçoğı" qəzetinin redaksiyası" Məhdud Məsuliyyə-
tli Cəmiyyəti yaradılsın.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin ta-
beliyində olan "Respublika" qəzeti və "Xalq qəzeti" redaksiyala-
rının birləşmə formasında yenidən təşkil yolu ilə Azərbaycan
Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində "Xalq" qə-
zetinin redaksiyası" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti yaradılsın.

3. Müəyyən edilsin ki:

3.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin
tabeliyində olan "Bakinskiraçoğı" qəzeti redaksiyasının bütün
hüquq və öhdəlikləri, habelə əmlakı Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan "Bakinskiraçoğı"
qəzetinin redaksiyası" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə keçir;

3.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin
tabeliyində olan "Respublika" qəzeti və "Xalq qəzeti" redaksiya-
larının bütün hüquq və öhdəlikləri, habelə əmlakı Azərbaycan
Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan
"Xalq" qəzetinin redaksiyası" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti-
nə keçir.

4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və
Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan
irəli gələn məsələləri həll etsinlər.

5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası
bu Fərmanın icrasına nəzarəti təmin etsin.

6. Bu Fərmanın 1-ci və 2-ci hissələri ilə yaradılan məhdud
məsuliyyətli cəmiyyətlər "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və
dövlət reyestrı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu
ilə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alındığı günə-
dək Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin ta-
beliyində olan "Bakinskiraçoğı", "Respublika" qəzetlərinin və
"Xalq qəzeti"nin redaksiyaları fəaliyyətlərini davam etdirlsinlər.

7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 13 ok-
tyabr tarixli 1465 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının
Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 10, maddə 1109 (Cild I); 2024,
№ 6 (I kitab), maddə 648, № 12 (II kitab), maddə 1372; Azər-
baycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 30 iyun tarixli
428 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respubli-
kası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan qurumların si-
yahısı"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

7.1. aşağıdakı məzmununda 4-3-cü və 4-4-cü hissələr əlavə
edilsin:

"4-3. "Bakinskiraçoğı" qəzetinin redaksiyası" Məhdud Məsü-
liyyətli Cəmiyyəti

4-4. "Xalq" qəzetinin redaksiyası" Məhdud Məsuliyyətli Cə-
miyyəti";

7.2. 6-8-ci hissələr ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 iyul 2025-ci il

İqtisadi Şüaranın iclası keçirilib

**İyulun 11-də İqtisadi Şüaranın iclası
keçirilib.**

Nazirlər Kabinetindən AZƏRTAC-a bildiriblər
ki, Azərbaycan Respublikası İqtisadi Şüarasının
sədri, Baş nazir Əli Əsədovun rəhbərliyi ilə ke-
çirilən iclasın gündəliyində 2026-cı il və orta-
müddətli dövr üçün dövlət büdcəsi və icmal
büdcə gəlirlərini formalaşdırmaq, daxildəki
struktur, gəlirlər üzrə siyasətin əsas istiqamət-
ləri və digər cari məsələlər müzakirə olunub.

Maliyyə naziri Sahil Babayevin, iqtisadiyyat
naziri Mikayıl Cabbarovun, əmək və əhalinin
sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyevin gündəlik-
də olan büdcə-vergi məsələləri üzrə məruzələ-
ri dinlənib.

Təqdim olunan gündəliyə dair İqtisadi Şüar-
nın üzvləri tərəfindən müzakirələr aparılıb.

İclasın yekununda İqtisadi Şüaranın üzvləri-
nin rəy və tövsiyələri nəzərə alınmaqla aidiyyəti
qurumlara müvafiq tapşırıqlar verilib.

"Sənaye 4.0 Forumu - Gələcəyin sənayesi: Texnologiya və insan gücü"

**İyulun 11-də İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində
Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya
Mərkəzi (4SİM) tərəfindən "Sənaye 4.0 Forumu - Gə-
ləcəyin sənayesi: Texnologiya və insan gücü" adlı beynəlxalq forum keçirilib.**

AZƏRTAC xəbər verir ki, for-
munda aidiyyəti dövlət və beynəlxalq qurumların nümayəndələri və sahibkarlar iştirak ediblər.

Forumda çıxış edən iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov global çağırışlar və yeni trendlər fonunda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə həyata keçirilən inkişaf modelinin Azərbaycanın sosial-iqtisadi potensialını gücləndirdiyini, iqtisadiyyatımızın davamlı inkişaf etdiyini vurğulayıb.

Bildirilib ki, ölkəmizdə reallaşdırılan uğurlu sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının nəticələri beynəlxalq reyting agentliklərinin son hesabatlarında da təsdiqini tapır. Azərbaycanın mövqelərinin yüksəlməsi iqtisadiyyatın şaxələnməsi və neft-qaz gəlirlərindən asılılığın azalması ilə bağlıdır. Bu isə öz növbəsində bilik və bacarıq tutumlu sahələrin inkişafı üçün möhkəm baza yaradaraq dördüncü sənaye inqilabının elementlərinin tətbiqini sürətləndirir.

Diqqətə çatdırılıb ki, süni intellekt, data idarəetməsi, robototexnika, əşyaların interneti və bulud texnologiyaları yalnız texniki yeniliklər deyil, həmçinin iqtisadiyyatın əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri kimi müəyyən edilməsi, 4SİM Azərbaycan Mərkəzinin açılması və rəqəmsallaşma təşəbbüsləri bu transformasiyanın bir hissəsidir.

Vurğulanıb ki, rəqəmsal iqtisadiyyatın dövlət tərəfin-
dən prioritetləşdirilməsi şəraitində özəl sektorun yeni tələblərə uyğunlaşması xüsusilə önəmlidir. Ölkəmizdə sahibkarlıq sahəsində inzibati prosedurların sadələşdirilməsi, vergi güzəştləri, subsidiyalar, real sektora maliyyə dəstəyi və digər tədbirlərlə yanaşı, texnoloji inkişafı dəstəkləyən işlər də görülür.

İqtisadiyyat naziri qeyd edib ki, rəqəmsal transformasiyanın mərkəzində insan kapitalının inkişafı dayanır. Ölkəmizdə bu çağırışa cavab vermək üçün vətəndaşlara yeni bilik və bacarıqlar qazandırmağı hədəfləyən proqramlar həyata keçirilir.

4SİM-in icraçı direktoru Fariz Cəfərov təqdimatında sənaye transformasiyası üçün zəruri olan üçlü yanaşmadan - biznes, texnologiya və təhsilə transformasiyadan bəhs edib, "Sənaye 4.0 Hazırlıq Proqramı" barədə məlumat verib.

Tədbir çərçivəsində "Sənaye 4.0 Hazırlıq Proqramı"nın pilot mərhələsinə uğurla başa vurmış METAK şirkətinin təsisçisi Alik Kərimov, "Azerfloat" şirkətinin baş direktoru Emil Həsənov və STP şirkətlər qrupunun baş icraçı direktoru vəzifəsini icra edən Ələkbər Abbaslı çıxış edərək, proqramın müəssisələrinin fəaliyyətinə və məhsuldarlığına müsbət təsirlərindən danışılıb.

Beynəlxalq ekspert Andres Kadoska "Dünyada transformasiya təşəbbüsləri necə həyata keçirilir? Sənaye 4.0 Mərkəzləri və dəstək proqramları" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. Beynəlxalq təcrübələr fonunda Azərbaycanda atılan addımların əhəmiyyəti vurğulanıb.

Tədbirdə texnoloji, ekosistem, insan kapitalının inkişafı üzrə tərəfdaşlarla 4SİM ara-

sında əməkdaşlığa dair sənədlərin imzalanma mərasimi keçirilib. "Festo", "Koç Digital", "MEXT" Texnologiya Mərkəzi, "Honeywell", "SMC" kimi texnologiya şirkətləri ilə yanaşı, Azərbaycan Banklar Assosiasiyası, Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu, "Sabah City", habelə ADNSU, ADA, İqtisad Universiteti, BANM, AZTU və BMU ilə imzalanan niyyət protokolları və anlaşma memorandumları 4SİM-lə əməkdaşlığın qurulmasına və inkişafına xidmət edəcək.

Forumda rəqəmsal iqtisadiyyatla bağlı global trendlərə həsr edilmiş panel müzakirələri təşkil olunub. Beynəlxalq ekspert Cengiz Ulubaşın moderatorluğu ilə keçən pəndədə "MEXT" Texnologiya Mərkəzinin rəhbəri Efe Erdem, "Honeywell" şirkətinin regional meneceri Oktay Başer, Qəter İnkişaf Bankının KOB-ların inkişafı üzrə icraçı direktoru Həmad Salem Mejegheer və SOCAR-ın Əməliyyat satınması və təchizat departamentinin rəis müavini Elçin Musayev çıxış edərək regional təcrübələr, müasir texnologiyaların tətbiqinin yaratdığı iqtisadi təsirlər və əməkdaşlıq imkanları barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Yerli və beynəlxalq şirkət və startapların texnoloji həllərinin nümayiş olunduğu sərgi də təşkil edilib. Burada 10-dan çox şirkət "Sənaye 4.0" sahəsində öz həllərini təqdim edib. "Sabah City" layihəsi xüsusi maraqla qarşılanıb. Layihə Elm və Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə yaradılan və 2026-cı ildə istifadəyə verilməsi planlaşdırılan, startap inkubatorları, akseleratorlar, vənçur fondları, texnologiya transfer ofisləri və qabaqcıl tədqiqat mərkəzlərini bir araya gətirən innovasiya klasteridir.

Tədbirdə həmçinin "NigArt" Rəsm Məktəbinin şagirdlərinin süni intellekt və robototexnika mövzusunda hazırladıqları əl işləri sərgilənib.

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Srebrenitsa qurbanlarının xatirəsinə həsr olunmuş anım mərasimində iştirak edib

**Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova
Bosniya və Herseqovinaya işğızır səfəri çərçivəsində dünya Srebrenitsa qurbanlarının xatirəsinə inşa edilmiş Memorial mərkəzə gəlib.**

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin verilən məlumata görə, Azərbaycan parlamentinin Sədri və digər ölkələrdən olan qonaqlar, o cümlədən ölkə və hökumət rəhbərləri, parlament sədrləri və rəsmi nümayəndələr anım tədbirləri çərçivəsində əvvəlcə "Keçməmişlərin izi ilə" sərgisi ilə tanış olublar.

Sonra Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova anım salonunda başsağlığı kitabını imzalayıb.

Daha sonra Memorial mərkəzdə faciə qurbanlarının anım mərasimi keçirilib.

Nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri faciə qurbanlarının xatirəsinə ehtiramla yad edərək, memorial abidənin önünə gül dəstələri düzüblər.

Milli Məclisin Sədri mərasim çərçivəsində bir sıra ölkələrin parlament rəhbərləri ilə görüşüb, onlarla söhbət edib.

"Azərbaycan"

Azərbaycan Roma şəhərində keçirilən Ukraynanın Bərpası Konfransında təmsil olunub

İyulun 10-11-də Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Yalçın Rəfiyevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti İtaliyanın paytaxtı Roma şəhərində Ukraynanın Bərpası Konfransında iştirak edib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti ildarəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, sayca 4-cü olan builki konfransda 56 dövlət, 27 beynəlxalq təşkilat və maliyyə institutu, eləcə də 120 şirkət təmsil olunub.

Nazir müavini Y.Rəfiyev çıxışı zamanı Ukraynadakı müharibənin regionda sülh və təhlükəsizliyə ciddi zərər verdiyini bildirib. Çıxışda Azərbaycanın ilk günlərdən etibarən münasibətinin beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında diplomatik yolla həllini, habelə Ukraynanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyi vurğulanıb. Davam edən böhranın ciddi humanitar nəticələrinin dərin təəssüf doğurduğu qeyd edilib, Azərbaycanın Ukraynaya humanitar yardım göndərən ilk ölkələrdən biri olduğu, bu çərçivədə dərman, qida, elektrik avadanlıqları və s. daxil olmaqla, humanitar, həmçinin bərpa və yenidənqurmaya dəstək məqsədli ümumilikdə 42 milyon ABŞ dolları dəyərində yardım göstərildiyi diqqətə çatdırılıb.

Ukraynadakı münasibətdən əziyyət çəkən uşaqlar üçün ölkəmiz tərəfindən həyata keçirilən tibbi və sosial-psixoloji reabilitasiya proqramından faydalanmış uşaqların sayının ötən ilki Bərpa Konfransından bu günədək iki dəfə artırdığı və ümumilikdə 330 uşağın sözügedən proqramda iştirak etdiyi bildirilib.

Nazir müavini işğaldan azad olunmuş ərazilərdə mina təhdidi ilə mübarizə aparan bir döv-

lət kimi Azərbaycanın minalardan zərərçəkmiş ölkələrlə həmrəyliyin gücləndirilməsini ardıcıl olaraq dəstəklədiyini qeyd edib. Bu çərçivədə Azərbaycanın Ukraynaya minatəmizləmə sahəsində yardım göstərdiyini və yaxın zamanda ANAMA xətti ilə müvafiq ehtiyat hissələri və təlimin təmin olunacağı barədə məlumat verib.

Azərbaycanın Ukraynada infrastrukturunun bərpası istiqamətində layihələrə dəstək göstər-
diyi, bu xüsusda İrpen şəhərindəki məktəb binasının, şəhər poliklinikasının və parkın yenidənqurma işlərinin artıq yekunlaşdığı, habelə Kiyev şəhərində park və uşaqlar üçün sığınacaqın bərpasının maliyyələşdirildiyi diqqətə çatdırılıb. Bununla yanaşı, İrpen şəhərində dörd sosial təyinatlı obyektin inşası ilə bağlı müvafiq işlərin davam etdirildiyi bildirilib.

Nazir müavini ölkəmizin bundan sonra da ikitərəfli əsasda Ukraynaya humanitar dəstəyini davam etdirəcəyini nəzərə çatdırıb.

Konfrans çərçivəsində Y.Rəfiyev Ukraynanın xarici işlər naziri Andriy Sibiha ilə görüşüb və Azərbaycan ilə Ukrayna arasında ikitərəfli əməkdaşlıq münasibətlərinə dair gələcək planlarla bağlı söhbət aparıb.

Nazir müavini həmçinin iyulun 11-də İtaliya xarici işlər nazirinin müavini Edmondo Çirielli ilə ikitərəfli görüş keçirib. Görüş zamanı Azərbaycan və İtaliya arasında çoxtərəfli strateji tərəfdaşlıq münasibətlərindən irəli gələn məsələlər müzakirə olunub. Görüşdə Azərbaycan və İtaliyanın nümunəvi əməkdaşlıq sərgilədiyi qeyd olunaraq, siyasi və iqtisadi münasibətlərlə yanaşı, mədəni-humanitar əlaqələrin artan xət-
li inkişaf etdiyi məmnunluqla vurğulanıb.

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Özəl tibb fəaliyyəti haqqında" və "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci, 10-cu və 16-cı bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 4, maddə 213 (Cild I); 2024, № 1, maddə 6, № 4, maddə 365, №7, maddə 744, № 8, maddə 934; 2025, № 1, maddələr 1, 16, № 2, maddə 96; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 172-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 67-1-ci maddə üzrə:

1.1.1. 1-ci hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"1. Azərbaycan Respublikasında praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan işçilərin peşə bilik və bacarıqlarının qorunub saxlanılması, inkişaf etdirilməsi və peşə yararlılığının yoxlanılması məqsədilə onların "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 49-1-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq davamlı peşəkar inkişafının qiymətləndirilməsi və ya sertifikatıya imtahanına cəlb edilməsi ilə sertifikatıyası həyata keçirilir. Sertifikasiya imtahanına cəlb edilən şəxslər onların ixtisasına bilavasitə aid olmayan sualların verilməsi, habelə onların siyasi baxışlarına və dini etiqadlarına görə qiymətləndirilməsi yolverilməzdir.";

1.1.2. 2-ci hissədə "keçirilmir" sözü "tələb olunmur" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.1.3. 3-cü hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"3. Tibb və ya səhiyyə ixtisasları üzrə ali və ya orta ixtisas təhsili olan şəxslərdən normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq müvafiq peşə-ixtisas və ya elmi-ixtisas dərəcəsinin verildiyi gündən beş il müddətində sertifikatıya şəhadətnaməsi tələb olunmur.";

1.1.4. 4-cü hissədə "Sertifikasiyadan qanunvericiliyə uyğun olaraq keçməyən" sözləri "Sertifikasiya şəhadətnaməsi olmayan və ya qüvvədə olmayan" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin hissəyə aşağıdakı məzmununda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Sertifikasiya imtahanından keçməyən işçi təkrar sertifikatıya imtahanından keçəndə qədər altı ay müddətində iş yeri və aylıq tarif (vəzifə) məsəi saxlanılmaqla, müvafiq təhsil müəssisələrində peşə hazırlığı keçərək, təkrar sertifikatıya imtahanı üçün müraciət edə bilər.";

1.1.5. 5-ci hissədə "Sertifikasiyadan" sözü "Sertifikasiya imtahanından" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 70-ci maddənin "Qeyd" hissəsinin birinci cümləsində "orqan" sözü "orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum)" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 2. "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 6, maddə 497 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddələr 631, 639, № 12 (II kitab), maddələr 1332, 1350; 2025, № 1, maddə 16; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 172-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 46-cı maddə üzrə:

2.1.1. üçüncü hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Azı beş il müddətində fasiləsiz olaraq ixtisasları üzrə işləməmiş tibb mütəxəssisləri, o cümlədən tibb və ya səhiyyə ixtisasları üzrə ali və ya orta ixtisas təhsili olan və təhsil müəssisələrini bitirdikdən sonra azı beş il müddətində fasiləsiz olaraq ixtisasları üzrə işləməmiş şəxslər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) tabeliyində olan təhsil müəssisələrində hazırlıq keçdikdən və bu Qanunun 49-1-ci maddəsinin on üçüncü hissəsinə uyğun olaraq sertifikatıya imtahanından keçdikdən sonra praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul ola bilərlər.";

"Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Özəl tibb fəaliyyəti haqqında" və "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə"

Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 13 iyun tarixli 213-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Özəl tibb fəaliyyəti haqqında" və "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 13 iyun tarixli 213-VIIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 70-ci maddəsinin "Qeyd" hissəsinin birinci cümləsində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Məcəllənin 70-ci maddəsinin "Qeyd" hissəsinin birinci cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə dövlət məktəbəqədər və ümumi təhsil müəssisələrində işləyən təhsilverənlərə münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi, praktik tibb və əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan işçilərə münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.3. "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 46-cı maddəsinin üçüncü hissəsində, 49-1-ci maddəsinin üçüncü, dördüncü hissələrində, beşinci hissəsinin birinci cümləsində, altıncı hissəsinin ikinci cümləsində və doqquzuncu hissəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.4. həmin Qanunun 49-1-ci maddəsinin beşinci hissəsinin birinci cümləsində və altıncı

hissəsinin ikinci cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;

1.5. həmin Qanunun 46-cı maddəsinin üçüncü hissəsində, 49-1-ci maddəsinin üçüncü, dördüncü və doqquzuncu hissələrində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 49-1-ci maddəsinin beşinci hissəsinin birinci cümləsinə, altıncı hissəsinin ikinci cümləsinə və on üçüncü hissəsinə uyğun olaraq, praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan və ya bu fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyən şəxslərin sertifikatıyası qaydasını, o cümlədən sınaq imtahanında iştirak haqqının məbləğini və davamlı peşəkar inkişaf üzrə minimum kreditin həcmiini iki ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.2. "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Özəl tibb fəaliyyəti haqqında" və "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 13 iyun tarixli 213-VIIQD nömrəli Qanununun irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 49-1-ci maddəsinin dördüncü hissəsinə uyğun olaraq, davamlı peşəkar inkişaf üzrə elmi və təcrid tədbirlərinin akkreditasiyası qaydasını və davamlı peşəkar inkişaf fəaliyyətinin kredit ekvivalenti, həmin kreditlərin təsdiqlənməsi

2.1.2. dördüncü hissə ləğv edilsin;

2.2. 47-ci maddədə "və əczaçılıq" sözləri "və ya səhiyyə" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.3. 48-ci maddə üzrə:

2.3.1. ikinci hissədə "və əczaçılıq" sözləri "və ya səhiyyə" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.3.2. dördüncü hissə ləğv edilsin;

2.4. 49-1-ci maddə üzrə:

2.4.1. adında "şəxslərin (işçilərin)" sözləri "və bu fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyən şəxslərin" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.4.2. birinci hissədən "(işçilər)" sözü çıxarılsın;

2.4.3. ikinci hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Azərbaycan Respublikasında praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin peşə bilik və bacarıqlarının qorunub saxlanılması, inkişaf etdirilməsi və peşə yararlılığının yoxlanılması məqsədilə onların bu maddənin beşinci hissəsinə uyğun olaraq davamlı peşəkar inkişafının (bundan sonra - DPI) qiymətləndirilməsi və ya sertifikatıya imtahanına cəlb edilməsi ilə sertifikatıyası həyata keçirilir.";

2.4.4. üçüncü - doqquzuncu hissələr müvafiq olaraq yeddinci - on üçüncü hissələr hesab edilsin və aşağıdakı məzmununda üçüncü - altıncı hissələr əlavə edilsin:

"DPI praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən akkreditasiya olunmuş elmi və (və ya) təcrid tədbirlərində iştirakı, o cümlədən elmi, pedaqoji və (və ya) müstəqil DPI fəaliyyəti vasitəsilə kredit vahidlərinin toplanması yolu ilə həyata keçirilir.

DPI üzrə elmi və təcrid tədbirlərinin akkreditasiyası qaydası və DPI fəaliyyətinin kredit ekvivalenti, həmin kreditlərin təsdiqlənməsi üçün lazım olan sənədlər və hesablanmasına dair tələblər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

DPI üzrə 5 (beş) il ərzində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilmiş minimum krediti toplayan və ya sertifikatıya imtahanından keçən şəxslərə sertifikatıya şəhadətnaməsi (bundan sonra - şəhadətnamə) verilir. Şəhadətnamə 5 (beş) il müddətində etibarlıdır. Minimum krediti toplamayan şəxslər praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün sertifikatıya imtahanından keçməlidirlər.

Sınaq imtahanı istisna olmaqla sertifikatıya imtahanı ödənişsizdir. Sınaq imtahanında iştirak könüllüdür və onun məbləği müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir. Sertifikasiya imtahanında iştirak edən şəxslərə onların ixtisasına bilavasitə aid olmayan sualların verilməsi, habelə onların siyasi baxışlarına və dini etiqadlarına görə qiymətləndirilməsi yolverilməzdir.";

2.4.5. yeddinci hissədə "keçirilmir" sözü "tələb olunmur" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.4.6. səkkizinci və doqquzuncu hissələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Tibb və ya səhiyyə ixtisasları üzrə ali və ya orta ixtisas təhsili olan şəxslərdən normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq müvafiq peşə-ixtisas və ya elmi-ixtisas dərəcəsinin verildiyi gündən 5 (beş) il müddətində şəhadətnamə tələb olunmur.

Praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan və ya bu fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyən şəxslərin sertifikatıyası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən həyata keçirilir.";

2.4.7. onuncu hissədə "Sertifikasiyadan keçməyən şəxslərin (işçilərin)" sözləri "Şəhadətnaməsi olmayan və ya qüvvədə olmayan şəxslərin" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.4.8. on birinci hissə üzrə:

2.4.8.1. birinci cümlə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Sertifikasiya imtahanından keçməyən işçi təkrar sertifikatıya imtahanından keçəndə qədər 6 (altı) ay müddətində iş yeri və aylıq tarif (vəzifə) məsəi saxlanılmaqla, müvafiq təhsil müəssisələrində peşə hazırlığı keçərək, təkrar sertifikatıya imtahanı üçün müraciət edə bilər.";

2.4.8.2. ikinci cümlədə "Sertifikasiyadan" sözü "Sertifikasiya imtahanından" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.4.9. on üçüncü hissədə "şəxslərin (işçilərin)" sözləri "və ya bu fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyən şəxslərin" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 3. "Özəl tibb fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 3 (I kitab), maddə 129 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddə 639) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 1-ci maddənin birinci hissəsinin dördüncü abzasında "ali və ya orta tibb" sözləri "tibb ixtisası üzrə ali və ya orta ixtisas" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.2. 4-cü maddənin altıncı hissəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Özəl tibb müəssisələrində praktik tibb fəaliyyəti ilə məşğul olan və ya bu fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyən şəxslərin "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 49-1-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq davamlı peşəkar inkişafının qiymətləndirilməsi və ya sertifikatıya imtahanına cəlb edilməsi ilə sertifikatıyası həyata keçirilir. Sertifikasiya şəhadətnaməsi olmayan və ya qüvvədə olmayan şəxslərin praktik tibb fəaliyyətinə buraxılmasına yol verilmir.";

3.3. 5-ci maddə üzrə:

3.3.1. birinci hissədə "Ali və ya orta tibb" sözləri "Tibb ixtisası üzrə ali və ya orta ixtisas" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.3.2. üçüncü hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Özəl tibbi praktika ilə məşğul olan və ya bu fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyən şəxslərin sertifikatıyası bu Qanunun 4-cü maddəsinin altıncı hissəsində göstərilən qaydada həyata keçirilir.";

3.4. 16-cı maddənin birinci hissəsinin on ikinci abzasından "təcrid cəlb olunmaq və" sözləri çıxarılsın.

Maddə 4. "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007, № 2, maddə 70 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddə 642, № 7, maddə 775; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 22 aprel tarixli 182-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 4.1.1-ci maddədən "təcridə cəlb edilməsi və" sözləri çıxarılsın;

4.2. 5.2-ci maddənin ikinci hissəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan və ya bu fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyən şəxslərin "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 49-1-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq davamlı peşəkar inkişafının qiymətləndirilməsi və ya sertifikatıya imtahanına cəlb edilməsi ilə sertifikatıyası həyata keçirilir. Sertifikasiya şəhadətnaməsi olmayan və ya qüvvədə olmayan şəxslərin praktik əczaçılıq fəaliyyətinə buraxılmasına yol verilmir.".

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 13 iyun 2025-ci il

"Yaşayış minimumu haqqında"

Azərbaycan Respublikasının

Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 16-cı bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

"Yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 12, maddə 974 (Cild I); 2024, № 4, maddə 365) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1.0.8-ci və 1.0.9-cu maddələrin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 1.0.10-cu maddə əlavə edilsin:

"1.0.10. **sosial səhiyyə aid müəssisələr** - sosial xidmət müəssisələri, dövlət reabilitasiya müəssisələri və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum).".

2. Aşağıdakı məzmununda 3.3-cü maddə əlavə edilsin:

"3.3. Minimum istehlak səbətinin qida məhsulları üzrə tərkibi əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən tibb müəssisələrində, təhsil müəssisələrində və sosial səhiyyə aid müəssisələrdə şəxslərin qida normaları müəyyən edilir.".

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 21 iyun 2025-ci il

"Yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan

Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə"

Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 21 iyun tarixli

217-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Yaşayış

minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikası

Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan

Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 29 dekabr tarixli

170 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 21 iyun tarixli 217-VIIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. "Yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 1.0.10-cu və 3.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Qanunun 3.3-cü maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;

1.3. həmin Qanunun 1.0.10-cu maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agentliyi qismində Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. "Yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 3.3-cü maddəsinə uyğun olaraq, tibb müəssisələrində, təhsil müəssisələrində və sosial səhiyyə aid müəssisələrdə şəxslərin qida normalarını üç ay müddətində müəyyən edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.2. "Yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 21 iyun tarixli 217-VIIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. "Yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə"Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 29 dekabr tarixli 170 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 12, maddə 1016 (Cild I) 2-ci hissəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"2. Müəyyən edilsin ki:

2.1. "Yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 1.0.10-cu və 3.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

2.2. həmin Qanunun 3.2-ci və 5.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

2.3. həmin Qanunun 3.3-cü maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;

2.4. həmin Qanunun 1.0.10-cu maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agentliyi qismində Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur.".

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 iyul 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası-nın 95-ci maddəsinin 1 hissəsinin 5-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası gəlirlər 37161838,6 min manat, xərclər 37713661,1 min manat məbləğində olmaqla təsdiq edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icra olunmuş gəlirləri və xərcləri aşağıdakı kimi qəbul edilsin:

Sıra №-si	Göstəricilər	Məbləğ (manatla)
2.1.	Gəlirlərin mənbələri	37 161 838 561
2.1.1.	Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	1 839 247 387
2.1.2.	Hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi	6 786 901 799
2.1.3.	Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi	54 291 859
2.1.4.	Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi	338 479 371
2.1.5.	Əlavə dəyər vergisi	8 894 256 813
2.1.5.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına gö-rə əlavə dəyər vergisi	4 609 130 553
2.1.6.	Sadələşdirilmiş vergi	382 868 549
2.1.7.	Aksizlər	1 555 693 063
2.1.7.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına gö-rə aksizlər	204 373 365
2.1.8.	Yol vergisi	135 905 437
2.1.8.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə idxal olunan yanaca-ğa görə və xarici dövlətlərdə qeydiyyatda olan avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi	44 449 323
2.1.9.	Mödən vergisi	173 341 557
2.1.10.	Gömrük rüsumları	1 790 749 760
2.1.11.	Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənən məhsulların kontrakt (satış) qiyməti ilə (ixrac xərcləri çıxılmaqla) ölkədaxili toptansatış qiyməti arasında-kı fərqdən yığımlar	112 119 898
2.1.12.	Xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar	1 933 837
2.1.13.	Səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan divi-dendlər	577 763 183
2.1.14.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan-dan (qurumdan) daxilolmalar (transfərtin yuxarı həddi)	12 781 000 000
2.1.15.	Dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar	37 573 784
2.1.16.	Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsin-dən daxilolmalar	15 053 109
2.1.17.	Dövlət rüsumu	305 015 003
2.1.18.	Vergi orqanlarının xətti ilə toplanan sair daxilolmalar	72 780 456
2.1.19.	Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar	547 895 539
2.1.20.	Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının reallaşdırılmış mənfəətinin sərbəst qalığı	250 000 000
2.1.21.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məq-səddi büdcə fondları üzrə daxilolmalar	69 913 718
2.1.22.	Sair daxilolmalar	439 054 439
2.2.	Xərclərin istiqamətləri	37 713 661 144
2.2.1.	Ümumi dövlət xidmətləri	4 114 999 703
2.2.1.1.	qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə or-qanlarının fəaliyyəti	1 461 459 063
2.2.1.2.	beynəlxalq münasibətlər	783 524 635
2.2.1.3.	xarici yardımlar	79 605 258
2.2.1.4.	əlm	197 167 093
2.2.1.5.	seçkilərin keçirilməsi və statistika tədbirləri	104 758 729
2.2.1.6.	büdcələrarası transfərtlər	192 876 505

2.2.1.6.1.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasi-ya (transfərtin yuxarı həddi)	185 150 000
2.2.1.6.2.	yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən dotasiya	6 391 640
2.2.1.6.3.	yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən subvensiya	1 334 865
2.2.1.7.	dövlət borcu	1 295 608 420
2.2.2.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik	6 562 197 451
2.2.2.1.	müdafiə qüvvələri	2 110 472 698
2.2.2.2.	milli təhlükəsizlik	404 065 832
2.2.2.3.	sərhəd xidməti	517 510 660
2.2.2.4.	müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	4 316 021
2.2.2.5.	müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsinə aid edilən digər fəa-liyyətlər	3 525 832 240
2.2.2.5.1.	xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər	3 492 880 396
2.2.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq	2 809 811 132
2.2.3.1.	məhkəmə hakimiyyəti	137 954 958
2.2.3.2.	hüquq-mühafizə	2 088 898 679
2.2.3.3.	prokurorluq	128 140 035
2.2.3.4.	məhkəmə qərarlarının icrası	8 628 268
2.2.3.5.	hüquqi yardım	5 539 153
2.2.3.6.	məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq sa-hələrində aid edilən digər fəaliyyətlər	440 650 039
2.2.4.	Təhsil	4 390 064 757
2.2.4.1.	məktəbəqədər təhsil	423 701 848
2.2.4.2.	ümumi təhsil	2 289 350 323
2.2.4.3.	peşə təhsili	77 116 721
2.2.4.4.	orta ixtisas təhsili	92 288 218
2.2.4.5.	ali təhsil	579 366 078
2.2.4.6.	əlavə təhsil	18 718 679
2.2.4.7.	təhsil sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	5 885 247
2.2.4.8.	təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	903 637 643
2.2.5.	Səhiyyə	1 828 828 627
2.2.5.1.	poliklinikalar və ambulatoriyalar	2 007 866
2.2.5.2.	xəstəxanalar	217 939 471
2.2.5.3.	səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	7 046 812
2.2.5.4.	səhiyyə sahəsində proqramlar və digər xidmətlər	1 601 834 478
2.2.5.4.1.	icbari tibbi sığorta fonduna ayrılan vəsait	1 367 987 690
2.2.6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	4 151 108 103
2.2.6.1.	sosial müdafiə	448 340 569
2.2.6.2.	sosial təminat	5 020 819
2.2.6.3.	sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə digər müəssi-sə və tədbirlər	3 697 746 715
2.2.6.3.1.	dövlət sosial müdafiə fondunun büdcəsinin balanslaşdırılma-sı məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdi-rilməsi üçün ayrılan vəsait	1 232 000 000
2.2.7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənç-lər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət	496 986 919
2.2.7.1.	mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	203 867 584
2.2.7.2.	televiziya, radio və nəşriyyat	67 582 154
2.2.7.3.	bədən tərbiyəsi və gənclər siyasəti	62 936 391
2.2.7.4.	yaradıcı ittifaq, cəmiyyət və dini tədbirlər	17 925 960
2.2.7.5.	mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənç-lər siyasəti sahəsinə aid olan digər müəssisə və tədbirlər	144 674 830
2.2.8.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	319 479 340
2.2.8.1.	mənzil təsərrüfatı	66 587 906
2.2.8.2.	kommunal təsərrüfatı	146 026 165

2.2.8.3.	su təsərrüfatı	1 638 904
2.2.8.4.	mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	105 226 365
2.2.9.	Kənd təsərrüfatı	1 095 770 030
2.2.9.1.	kənd təsərrüfatı tədbirləri	524 659 715
2.2.9.2.	baytarlıq	29 242 466
2.2.9.3.	meliorasiya	438 056 549
2.2.9.4.	kənd təsərrüfatı üzrə digər müəssisə və tədbirlər	103 811 300
2.2.10.	Ətraf mühitin mühafizəsi	361 881 911
2.2.10.1.	bioloji zənginliyin qorunması	8 539 755
2.2.10.2.	torpaq və yerquruluşu	18 600 000
2.2.10.3.	hidrometeorologiya tədbirləri	8 679 661
2.2.10.4.	məşə təsərrüfatı	19 024 058
2.2.10.5.	balıqçılıq və ovçuluq	1 296 333
2.2.10.6.	ərazilərin təmizlənməsi, çirkab suların yığılması və təmiz-lənməsi	305 459 370
2.2.10.7.	ətraf mühitin mühafizəsi sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	282 734
2.2.11.	İqtisadi fəaliyyət	9 701 195 637
2.2.11.1.	nəqliyyat və rabitə	506 439 256
2.2.11.2.	iqtisadi və kommersiya fəaliyyəti	49 008 044
2.2.11.3.	tikinti və şəhərsalma	8 006 417 147
2.2.11.3.1.	dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	3 181 398 635
2.2.11.3.2.	işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpa-sı	4 824 019 902
2.2.11.4.	geodeziya və faydalı qazıntılar	6 836 889
2.2.11.5.	yanacaq və enerji kompleksi	11 150 309
2.2.11.6.	iqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə tətbiqi tədqiqatlar	144 000
2.2.11.7.	iqtisadi fəaliyyət ilə bağlı digər xidmətlər	1 121 199 992
2.2.12.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xərclər	1 880 392 987
2.2.12.1.	ehtiyat fondları	710 758 507
2.2.12.1.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondu	244 795 263
2.2.12.1.2.	dövlət büdcəsinin ehtiyat fondu	465 963 244
2.2.12.2.	məqsədli büdcə fondları	568 079 832
2.2.12.2.1.	müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsəd-li büdcə fondları	568 079 832
2.2.12.2.1.1.	işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpa-sı	230 000 000
2.2.12.3.	valyuta konvertasiyası	1 480 530
2.2.12.4.	əsas bölmələrə aid edilməyən tədbirlər üzrə digər fəaliyyət	600 074 118
2.2.12.4.1.	dövlət ehtiyatlarının yaradılması	45 000 000
2.2.12.4.2.	fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı xərclər	19 977 353
2.2.12.4.3.	ehtiyata və ya istifadəyə buraxılmış hərbcilərə mənzil kirayə-si ilə bağlı xərclər	12 881 897
2.2.12.4.4.	sosial-iqtisadi və digər tədbirlər üzrə xərclər	522 214 868
2.2.13.	2024-cü ildə xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətlən-dirilməsi üzrə yaranan fərq məbləği	944 547
2.3.	Dövlət büdcəsinin kəsiri	551 822 583
2.4.	2025-ci il yanvarın 1-nə vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı	1 837 805 194

Maddə 3. Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası nəticəsin-də həmin ilin sonuna dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabında yaranan qalığı "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.5-ci maddəsinə uyğun ola-raq istifadə edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 4 iyul 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 4 iyul tarixli 228-VIIQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bənd-lərini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 4 iyul tarixli 228-VIIQ nömrəli Qanu-nunun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azər-baycan Respublikasının 2025-ci il 4 iyul tarixli 228-VIIQ nömrəli Qanununun 2.2-ci mad-dəsi ilə funksional təsnifatın bölmə və köməkçi bölmələri səviyyəsində istifadə olunan vəsaitin inzibati təsnifata uyğun olaraq dövlət büdcəsindən maliyyələşən, maliyyə yardı-mı alan təşkilatlar və tədbirlər üzrə icrasının məbləği aşağıdakı qaydada təsdiq edilsin:

Sıra №-si	Xərclərin istiqaməti	Xərclərin məb-ləği (manatla)
1	2	3
1.1.	Ümumi dövlət xidmətləri	4 114 999 703
1.1.1.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyəti	1 461 459 063
1.1.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi	49 217 485
1.1.1.2.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası	234 764 960
1.1.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti	27 729 153
1.1.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	13 827 857
1.1.1.5.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Na-zirliyi yanında Dövlət Ekoloji Təhlükəsizlik Xidməti	1 194 993
1.1.1.6.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Meşələrin İnkişafı Xidməti	995 132
1.1.1.7.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Milli Hidrometeorologiya Xidməti	1 085 020
1.1.1.8.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Na-zirliyi yanında Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidməti	945 340
1.1.1.9.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Mü-dafiəsi Nazirliyi	11 953 964
1.1.1.10.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə-si Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti	6 710 643
1.1.1.11.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	12 718 615
1.1.1.12.	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	26 708 438
1.1.1.13.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	35 563 382
1.1.1.14.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti	109 767 363

1.1.1.15.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əm-lak Məsələləri Dövlət Xidməti	14 388 577
1.1.1.16.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Anti-inhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti	8 517 805
1.1.1.17.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	24 456 470
1.1.1.18.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	1 406 513
1.1.1.19.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi	2 231 826
1.1.1.20.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	28 059 571
1.1.1.21.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyi	13 175 102
1.1.1.22.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Borcunun və Maliyyə Öhdəliklərinin İdarə Edilməsi Agentliyi	884 470
1.1.1.23.	Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Maliyyə Nəzarəti Xidməti	2 710 388
1.1.1.24.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	9 045 641
1.1.1.25.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mə-dəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidməti	4 019 445
1.1.1.26.	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Na-zirliyi	6 562 628
1.1.1.27.	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Na-zirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Xidməti	397 946
1.1.1.28.	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Na-zirliyi yanında Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyi	1 228 435
1.1.1.29.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	3 621 101
1.1.1.30.	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi	6 177 197
1.1.1.31.	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi yanında Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Dövlət Agentliyi	1 368 351
1.1.1.32.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	6 793 674
1.1.1.33.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Pe-şə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi	854 211
1.1.1.34.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi	991 428
1.1.1.35.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi	11 489 839
1.1.1.36.	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	3 410 945
1.1.1.37.	Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi	4 037 507

1.1.1.38.	Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi	5 680 741
1.1.1.39.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	5 374 091
1.1.1.40.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Ko-mitəsi yanında Bakı Şəhər Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsi	1 165 574
1.1.1.41.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Kom-i-təsi yanında Qarabağ Regional Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsi	598 246
1.1.1.42.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi	34 766 366
1.1.1.43.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkün-lə-rin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	6 417 004
1.1.1.44.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası	2 062 864
1.1.1.45.	Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi	1 641 517
1.1.1.46.	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidməti	9 906 410
1.1.1.47.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi	54 270 578
1.1.1.48.	Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi	16 460 480
1.1.1.49.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	3 532 451
1.1.1.50.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi	2 063 062
1.1.1.51.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi yanında Suların İsti-fadəsinə və Mühafizəsinə Dövlət Nəzarəti Xidməti	717 870
1.1.1.52.	Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyi	184 210
1.1.1.53.	Dövlət mükafatlarının və təltiflərinin maliyyə təminatı	60 000
1.1.1.54.	Şəhər və rayon icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanılması	205 395 281
1.1.1.55.	Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi təşkilatlarının saxlanması	25 119 549
1.1.1.55.1.	Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman)	5 713 477
1.1.1.55.2.	Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası	9 247 456
1.1.1.55.3.	Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası	6 031 440
1.1.1.55.4.	Məhkəmə-Hüquq Şurası	1 774 060
1.1.1.55.5.	Azərbaycan Respublikasının Audiovizual Şurası	2 353 116
1.1.1.56.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının təşkilati struktu-runun təkmilləşdirilməsi	33 012 818
1.1.1.57.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqan-ları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	20 150 000
1.1.1.58.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqan-ları üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların bü-d-cədənəqar xərcləri	305 369 442

Ardı 6-cı səh.

"Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında"

Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 4 iyul tarixli 228-VIIQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Əvvəli 5-ci sahə.

1.1.1.59.	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqan-ları üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri, bərpa, yenidən-qurma və digər fəaliyyət	38 499 094
1.1.2.	Beynəlxalq münasibətlər	783 524 635
1.1.2.1.	Beynəlxalq və regional təşkilatlara üzvlük haqqı və maliyyə insti-tutlarının (maliyyə-kredit təşkilatlarının) səhm kapitalında iştirak	21 405 071
1.1.2.2.	Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndə-likləri və konsulluqları	186 497 839
1.1.2.3.	Beynəlxalq fəaliyyət və bu qəbildən olan digər tədbirlər	21 593 446
1.1.2.4.	Beynəlxalq səviyyəli tədbirlərin keçirilməsi ilə bağlı xərclər	205 655 627
1.1.2.4.1.	Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndə-liklərinin və konsulluqlarının fəaliyyəti ilə bağlı digər xərclər	9 739 301
1.1.2.4.2.	Beynəlxalq ölkə səviyyəli və bu qəbildən olan digər tədbirlər	195 916 326
1.1.2.5.	Beynəlxalq münasibətlər və beynəlxalq fəaliyyət üzrə digər xərclər	348 372 652
1.1.3.	Xarici yardımlar	79 605 258
1.1.4.	Elm	197 167 093
1.1.4.1.	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanılması	43 754 001
1.1.4.2.	"Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzi	2 285 905
1.1.4.3.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	7 323 914
1.1.4.4.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	233 257
1.1.4.5.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	74 626 771
1.1.4.6.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	5 681 585
1.1.4.7.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	16 551 120
1.1.4.8.	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	10 467 497
1.1.4.9.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	250 000
1.1.4.10.	Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi	7 585 230
1.1.4.11.	"Azərbaycan Elm Fondu"publik hüquqi şəxs	2 720 464
1.1.4.12.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində "İqtisadi Elmi Tədqiqat İnstitutu" publik hüquqi şəxs	1 922 573
1.1.4.13.	Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının tabeliyində "Mərkəzi Nə-batət Bağı" publik hüquqi şəxs	1 447 833
1.1.4.14.	"Hüquqi Ekspertiza və Qanunvericilik Təşəbbüsləri Mərkə-zi"publik hüquqi şəxs	3 495 832
1.1.4.15.	"Sosial Tədqiqatlar Mərkəzi"publik hüquqi şəxs	2 982 896
1.1.4.16.	"Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzi"publik hüquqi şəxs	2 272 525
1.1.4.17.	Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeli-yində "Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi"publik hüquqi şəxs	1 057 014
1.1.4.18.	Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeli-yində "Tərəvəzçilik Elmi Tədqiqat İnstitutu"publik hüquqi şəxs	1 499 453
1.1.4.19.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dil Komissiyası yanında "Monitoring Mərkəzi"publik hüquqi şəxs	1 027 880
1.1.4.20.	Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının tabeliyində "Dendrologi-ya Bağı" publik hüquqi şəxs	849 988
1.1.4.21.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyində "Su və Meliorasiya Elmi Tədqiqat İnstitutu"publik hüquqi şəxs	7 300 000
1.1.4.22.	Elm sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatla-rın büdcədənəknər xərcləri	1 831 355
1.1.5.	Seçkilərin keçirilməsi və statistika tədbirləri	104 758 729
1.1.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi	6 791 027
1.1.5.2.	Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası	97 967 702
1.1.5.2.1.	Seçici siyahılarının dəqiqləşdirilməsi	427 974
1.1.5.2.2.	Dairə seçki komissiyalarının saxlanması	20 261 612
1.1.5.2.3.	Azərbaycan Respublikasında seçkilərin keçirilməsi	77 278 116
1.1.6.	Büdcələrarası transfertlər	192 876 505
1.1.6.1.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya (transferin yuxarı həddi)	185 150 000
1.1.6.2.	Yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən dotasiya	6 391 640
1.1.6.3.	Yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən subvensiya	1 334 865
1.1.7.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (dövlət borcu)	1 295 608 420
1.2.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik	6 562 197 451
1.2.1.	Müdafiə qüvvələri	2 110 472 698
1.2.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi	2 021 135 992
1.2.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti	47 817 297
1.2.1.3.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsi üzrə maddi-texniki təminatn möhkəmləndirilməsi	41 519 409
1.2.2.	Milli təhlükəsizlik	404 065 832
1.2.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti	296 147 808
1.2.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti	105 256 529
1.2.2.3.	Milli təhlükəsizlik sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	2 661 495
1.2.3.	Sərhəd xidməti	517 510 660
1.2.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti	513 522 025
1.2.3.2.	Sərhəd xidməti sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmlən-dirilməsi	3 988 635
1.2.4.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	4 316 021
1.2.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	4 316 021
1.2.5.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsinə aid edilən digər fəaliyyətlər	3 525 832 240
1.2.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	6 009 255
1.2.5.2.	Xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər	3 492 880 396
1.2.5.3.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknər xərcləri	21 691 192
1.2.5.4.	Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti	5 251 397
1.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq	2 809 811 132
1.3.1.	Məhkəmə hakimiyyəti	137 954 958
1.3.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi	9 246 494
1.3.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi	20 606 517
1.3.1.3.	Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	11 395 195
1.3.1.4.	Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	3 913 561
1.3.1.5.	Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	3 478 646
1.3.1.6.	Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	3 506 707
1.3.1.7.	Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	2 522 678
1.3.1.8.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi (maliyyə təminatı Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən məhkəmələr)	83 078 190
1.3.1.9.	Məhkəmə hakimiyyəti sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	206 970
1.3.2.	Hüquq-mühafizə	2 088 898 679
1.3.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	813 268 459
1.3.2.2.	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşun-ların Baş İdarəsi	274 855 286

1.3.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	56 259 315
1.3.2.4.	Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti	184 374 317
1.3.2.4.1.	Xidmətin və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanması	101 785 635
1.3.2.4.2.	Penitensiar fəaliyyət	82 588 682
1.3.2.5.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	337 288 872
1.3.2.6.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	159 467 954
1.3.2.7.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti	137 417 563
1.3.2.8.	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rəhbət və İnformasiya Təh-lükəsizliyi Dövlət Xidməti	37 275 197
1.3.2.9.	Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi	58 996 058
1.3.2.10.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti	27 465 398
1.3.2.10.1.	Xidmətin və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanması	27 255 357
1.3.2.10.2.	Miqrasiya fəaliyyəti	210 041
1.3.2.11.	Dövlət Sırrının Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiyaın Ka-tibliyi	232 413
1.3.2.12.	Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının İşçi qrupu	296 844
1.3.2.13.	Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti	1 701 003
1.3.3.	Prokurorluq	128 140 035
1.3.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu	103 783 120
1.3.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğu	24 356 915
1.3.4.	Məhkəmə qərarlarının icrası	8 628 268
1.3.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	8 628 268
1.3.5.	Hüquqi yardım	5 539 153
1.3.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	20 574
1.3.5.2.	Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyası	5 499 994
1.3.5.3.	Mədiəsiya Şurası	18 585
1.3.6.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq sahələrinə aid edilən digər fəaliyyətlər	440 650 039
1.3.6.1.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi (Probasiya Xid-məti üçün elektron nəzarət vasitələrinin alınması)	4 985 221
1.3.6.2.	"Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi"publik hüquqi şəxs	70 435 646
1.3.6.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanla-rı üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcə-dənəknər xərcləri	266 411 750
1.3.6.4.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	12 099 832
1.3.6.5.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	13 429 415
1.3.6.6.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	47 041 956
1.3.6.7.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanla-rı üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri, bərpa, yenidən-qurma və digər fəaliyyət	26 246 219
1.4.	Təhsil	4 390 064 757
1.4.1.	Məktəbəqədər təhsil	423 701 848
1.4.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	415 864 236
1.4.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	7 837 612
1.4.2.	Ümumi təhsil	2 289 350 323
1.4.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	2 280 779 928
1.4.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	3 025 163
1.4.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	1 954 793
1.4.2.4.	Bakı Dövlət Universiteti	1 072 221
1.4.2.5.	"ADA" Universiteti	2 518 218
1.4.3.	Peşə təhsili	77 116 721
1.4.3.1.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	1 185 499
1.4.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	74 847 767
1.4.3.3.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	1 003 522
1.4.3.4.	Dövlət sifarişli ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil saha-sında digər tədbirlər	79 933
1.4.4.	Orta ixtisas təhsili	92 288 218
1.4.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	14 610 447
1.4.4.2.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	74 437 481
1.4.4.3.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	640 347
1.4.4.4.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	1 359 575
1.4.4.5.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	129 840
1.4.4.6.	Dövlət sifarişli ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil saha-sında digər tədbirlər	1 110 528
1.4.5.	Ali təhsil	579 366 078
1.4.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	32 392 833
1.4.5.2.	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	2 379 287
1.4.5.3.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	941 218
1.4.5.4.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	8 731 800
1.4.5.5.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	8 609 792
1.4.5.6.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	2 498 160
1.4.5.7.	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşun-ların Baş İdarəsi	5 650 186
1.4.5.8.	"ADA" Universiteti	27 979 088
1.4.5.9.	M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filiali	13 856 916
1.4.5.10.	İ.M.Secenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filiali	6 515 937
1.4.5.11.	Milli Aviasiya Akademiyası	22 400 000
1.4.5.12.	Ali təhsil sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndiril-məsi və əsaslı təmir	370 000
1.4.5.13.	Dövlət sifarişli ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil saha-sında digər tədbirlər	447 040 861
1.4.6.	Əlavə təhsil	18 718 679
1.4.6.1.	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	2 641 388
1.4.6.2.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	744 536
1.4.6.3.	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	299 043
1.4.6.4.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Döv-lət Vergi Xidməti	1 282 700
1.4.6.5.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	3 313 589
1.4.6.6.	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Na-zirliyi	400 000
1.4.6.7.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	7 053 669
1.4.6.8.	Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu	2 413 959
1.4.6.9.	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası	258 100
1.4.6.10.	Dövlət sifarişli ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil saha-sında digər tədbirlər	311 695
1.4.7.	Təhsil sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	5 885 247
1.4.7.1.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	4 094 388
1.4.7.2.	Bakı Dövlət Universiteti	786 563
1.4.7.3.	Azərbaycan Tibb Universiteti	1 004 296
1.4.8.	Təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	903 637 643
1.4.8.1.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	678 429 672
1.4.8.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	3 702 622

1.4.8.3.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	10 180 039
1.4.8.4.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	182 248 929
1.4.8.5.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi	1 718 642
1.4.8.6.	"Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	4 138 688
1.4.8.7.	Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində "Azərbaycan İlahiyyət İnstitutu" publik hüquqi şəxs	3 274 576
1.4.8.8.	Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində "Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi" publik hüquqi şəxs	911 519
1.4.8.9.	Təhsil sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknər xərcləri	15 761 115
1.4.8.10.	Dövlət sifarişli ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil sahəsində digər tədbirlər	3 271 841
1.5.	Səhiyyə	1 828 828 627
1.5.1.	Poliklinikalar və ambulatoriyalar	2 007 866
1.5.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	2 007 866
1.5.2.	Xəstəxanalar	217 939 471
1.5.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	143 889 028
1.5.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidməti	11 130 967
1.5.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	1 062 445
1.5.2.4.	Azərbaycan Tibb Universiteti	1 470 782
1.5.2.5.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	7 344 810
1.5.2.6.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi	47 030 495
1.5.2.7.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyində "Bakı Sağlamlıq Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	6 010 944
1.5.3.	Səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	7 046 812
1.5.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	4 957 484
1.5.3.2.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	848 478
1.5.3.3.	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi	1 240 850
1.5.4.	Səhiyyə sahəsində proqramlar və digər xidmətlər	1 601 834 478
1.5.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	140 313 756
1.5.4.2.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	16 141 727
1.5.4.3.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	6 541 335
1.5.4.4.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	13 667 602
1.5.4.5.	Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti	12 644 707
1.5.4.6.	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidməti	11 017 869
1.5.4.7.	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	3 824 282
1.5.4.8.	"Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti	8 446 937
1.5.4.9.	Səhiyyə sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	2 863 300
1.5.4.10.	İcbari tibbi sığorta fonduna ayrılan vəsait	1 367 987 690
1.5.4.11.	Səhiyyə sahəsi üzrə sosial-iqtisadi və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	4 993 443
1.5.4.12.	Səhiyyə sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknər xərcləri	13 391 830
1.6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	4 151 108 103
1.6.1.	Sosial müdafiə	448 340 569
1.6.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	447 096 848
1.6.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	1 243 721
1.6.2.	Sosial təminat	5 020 819
1.6.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	606 765
1.6.2.2.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	4 414 054
1.6.3.	Sosial müdafiə və sosial təminat sahələrində digər müəssisə və tədbirlər	3 697 746 715
1.6.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	1 994 313 814
1.6.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	329 234 173
1.6.3.3.	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	4 916 341
1.6.3.4.	Dövlət sosial müdafiə fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait	1 232 000 000
1.6.3.5.	Sosial təminat sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	820 683
1.6.3.6.	Paralimpiya, abiliimpiya və xüsusi olimpiya oyunlarının keçirilməsi, bəzirlər və digər təşkilati işlər	2 426 360
1.6.3.6.1.	Fiziki imkanları məhdudd olan idmançılar üzrə	2 426 360
1.6.3.7.	Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində "Sosial Xidmətlər Agentliyi" publik hüquqi şəxs	74 014 204
1.6.3.8.	Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində "Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi" publik hüquqi şəxs	60 021 140
1.7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət	496 986 919
1.7.1.	Mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	203 867 584
1.7.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	185 748 252
1.7.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	508 066
1.7.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	789 638
1.7.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	265 210
1.7.1.5.	Beynəlxalq Muğam Mərkəzi	2 047 061
1.7.1.6.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	2 076 000
1.7.1.7.	Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin Mirzə Fətəli Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanası	6 700 109
1.7.1.8.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	2 979 874
1.7.1.9.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	2 753 734
1.7.2.	Televiziya, radio və nəşriyyat	67 582 154
1.7.2.1.	"Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən maliyyə yardımı	42 569 399
1.7.2.2.	Azərbaycan Respublikası İctimai Televiziya və Radio Yayımları Şirkətinə verilən maliyyə yardımı	21 626 383
1.7.2.3.	"Azərbaycan Nəşriyyatı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (dövlət sifarişlərinin yerinə yetirilməsi)	2 352 890
1.7.2.4.	"Mir" Dövlətlərarası Teleradio Şirkətinin Azərbaycan Milli Nümayəndəliyinə verilən subsidiya	712 141
1.7.2.5.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	292 039

"Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında"

Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 4 iyul tarixli 228-VIIQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Əvvəli 6-cı sahə.

1.7.2.6.	Radio və televiziya redaksiyalarının saxlanılması	29 302
1.7.3.	Bədən tərbiyəsi və gənclər siyasəti	62 936 391
1.7.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	61 748 321
1.7.3.1.1.	Bədən tərbiyəsi və idmanın təşkili	47 704 133
1.7.3.1.2.	Gənclər siyasəti	14 044 188
1.7.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	1 188 070
1.7.4.	Yaradıcı ittifaq, cəmiyyət və dini tədbirlər	17 925 960
1.7.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi	347 432
1.7.4.2.	Qeyri-dövlət təşkilatlarına maliyyə yardımı	6 458 162
1.7.4.3.	Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Mənevə Dəyərlərin Təbliği Fondu	11 120 366
1.7.5.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti sahəsinə aid olan digər müəssisə və tədbirlər	144 674 830
1.7.5.1.	Heydər Əliyev Mərkəzi	11 683 265
1.7.5.2.	Azərbaycanda Atatürk Mərkəzi	487 792
1.7.5.3.	Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi	1 223 458
1.7.5.4.	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	36 672 850
1.7.5.5.	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	517 711
1.7.5.6.	Azərbaycan Respublikası Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanun-suz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəa-liyyət göstərən işçi qrupu	277 730
1.7.5.7.	Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi	6 544 299
1.7.5.8.	Siyasi partiyalara maliyyə yardımı	5 000 000
1.7.5.9.	"Bakı Konqres Mərkəzi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti	7 567 072
1.7.5.10.	Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi	3 511 200
1.7.5.11.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	312 248
1.7.5.12.	"Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi" publik hüquqi şəxs	6 686 498
1.7.5.13.	"Dənizkənarı Bulvar İdarəsi" publik hüquqi şəxs	272 122
1.7.5.14.	"Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZƏRTAC)" publik hüquqi şəxs	8 858 841
1.7.5.15.	Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin tabeliyində "Azərbaycan Milli Antidoping Agentliyi" publik hüquqi şəxs	2 668 874
1.7.5.16.	"Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu" publik hüquqi şəxs	9 476 631
1.7.5.17.	"Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi" publik hüquqi şəxs	3 956 709
1.7.5.18.	"Azərbaycan Dövlət Tərcümə Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	1 842 000
1.7.5.19.	Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin ta-beliyində "Azərbaycan Diasporuna Dəstək Fondu" publik hüquqi şəxs	1 085 582
1.7.5.20.	"Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi" publik hü-quqi şəxs	7 557 482
1.7.5.21.	"Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsi" publik hüquqi şəxs	2 000 000
1.7.5.22.	Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin tabeliyində "Azər-baycan Respublikasının Kino Agentliyi" publik hüquqi şəxs	10 500 000
1.7.5.23.	"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi" publik hüquqi şəxs	3 724 574
1.7.5.24.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət sahələri üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	2 813 358
1.7.5.25.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasa-tı və bu qəbildən olan digər fəaliyyət sahələri üzrə maddi-texniki tə-minatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	1 244 938
1.7.5.26.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət sahələri üzrə dövlət büdcəsindən mali-yələşdirilən təşkilatların büdcədənkonar xərcləri	5 130 586
1.7.5.27.	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	3 059 010
1.8.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	319 479 340
1.8.1.	Mənzil təsərrüfatı	66 587 906
1.8.1.1.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	66 587 906
1.8.2.	Kommunal təsərrüfatı	146 026 165
1.8.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	6 918 035
1.8.2.2.	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi	100 000
1.8.2.3.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İş-ləri üzrə Dövlət Komitəsi	400 000
1.8.2.4.	"Azərstilistikəçizat" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə verilən maliyyə yardımı	46 505 310
1.8.2.5.	Fərdi istilik sistemlərinin quraşdırılması ilə bağlı tədbirlər	3 463 289
1.8.2.6.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	88 639 531
1.8.3.	Su təsərrüfatı	1 638 904
1.8.3.1.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyində "Regional Su Meliorasiya Xidməti" publik hüquqi şəxs	1 638 904
1.8.4.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	105 226 365
1.8.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İş-ləri üzrə Dövlət Komitəsi	4 000 000
1.8.4.2.	"Dənizkənarı Bulvar İdarəsi" publik hüquqi şəxs	14 070 775
1.8.4.3.	"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi" publik hüquqi şəxs	3 946 505
1.8.4.4.	"Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsi" publik hüquqi şəxs	1 000 000
1.8.4.5.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə kommunal, kommunika-siya xidmətləri və digər tədbirlər	34 996 146
1.8.4.6.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	47 212 939
1.9.	Kənd təsərrüfatı	1 095 770 030
1.9.1.	Kənd təsərrüfatı tədbirləri	524 659 715
1.9.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	12 535 431
1.9.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aq-rar Kredit və İnkişaf Agentliyi	436 815 832
1.9.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aq-rar Xidmətlər Agentliyi	11 455 961
1.9.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (kənd təsərrüfatı heyvanları-nı və bitkilərinin sigortalannması və Aqrar Sığorta Fondunun nizamnamə kapitalının formalaşdırılması)	9 200 000
1.9.1.5.	Kənd təsərrüfatı tədbirləri üzrə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilmə-si ilə bağlı tədbirlər	48 856 234
1.9.1.6.	Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi ilə bağlı hüquq müəyyənədi-ci sənədlərin verilməsi üçün göstərilən xidmətlərə görə xərclər	600 000
1.9.1.7.	Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	5 196 257
1.9.2.	Baytarlıq	29 242 466
1.9.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi	29 242 466
1.9.3.	Meliorasiya	438 056 549
1.9.3.1.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyində "Re-gional Su Meliorasiya Xidməti" publik hüquqi şəxs	438 056 549
1.9.4.	Kənd təsərrüfatı üzrə digər müəssisə və tədbirlər	103 811 300
1.9.4.1.	Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdiri-lən təşkilatların büdcədənkonar xərcləri	3 811 300
1.9.4.2.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi (Şirvan suvarma kanalları-nın yenidən qurulması ilə bağlı xərclər)	100 000 000
1.10.	Ətraf mühitin mühafizəsi	361 881 911
1.10.1.	Bioloji zənginliyin qorunması	8 539 755
1.10.1.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	836 979
1.10.1.2.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidməti	7 702 776

1.10.2.	Torpaq və yerquruluşu	18 600 000
1.10.2.1.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Mə-sələləri Dövlət Xidməti	15 100 000
1.10.2.2.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin yanında Əmlak Mə-sələləri Dövlət Xidmətinin tabeliyində "Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastrı və Reyestri" publik hüquqi şəxs	3 500 000
1.10.3.	Hidrometeorologiya tədbirləri	8 679 661
1.10.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	646 066
1.10.3.2.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Milli Hidrometeorologiya Xidməti	8 033 595
1.10.4.	Məşə təsərrüfatı	19 024 058
1.10.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Meşələrin İnkişafı Xidməti	19 024 058
1.10.5.	Balıqçılıq və ovçuluq	1 296 333
1.10.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidməti	1 296 333
1.10.6.	Ərazilərin təmizlənməsi, çirkab suların yığılması və təmizlənməsi	305 459 370
1.10.6.1.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İş-ləri üzrə Dövlət Komitəsi	10 847 708
1.10.6.2.	"Təmiz Şəhər" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	39 999 715
1.10.6.3.	Su təchizatı qurğularının istismarı və onlara xidmətlə bağlı bələdiyyə-lərə verilən maliyyə yardımı	4 302 615
1.10.6.4.	Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xid-mətləri və digər tədbirlər	400 000
1.10.6.5.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	249 909 332
1.10.7.	Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	282 734
1.10.7.1.	Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələş-dirilən təşkilatların büdcədənkonar xərcləri	282 734
1.11.	İqtisadi fəaliyyət	9 701 195 637
1.11.1.	Naqliyyat və rabitə	506 439 256
1.11.1.1.	"Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	5 000 000
1.11.1.2.	"Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	50 000 000
1.11.1.3.	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Naqliyyat Nazirliyi	79 638 453
1.11.1.4.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	14 457 241
1.11.1.5.	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İş-ləri üzrə Dövlət Komitəsi	1 999 990
1.11.1.6.	Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Naqliyyat Nazirliyinin tabeliyində "Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi (Azərkos-mos)" publik hüquqi şəxs (nizamnamə kapitalının artırılması yolu ilə borc öhdəliklərinin tənzimlənməsi)	75 000 000
1.11.1.7.	Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Naqliyyat Nazirliyinin ta-beliyində "Dövlət Deniz və Liman Agentliyi" publik hüquqi şəxs	6 239 443
1.11.1.8.	Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Naqliyyat Nazirliyinin ta-beliyində olan "Azərbaycan Yerüstü Naqliyyat Agentliyi" publik hüquqi şəxs	37 769 420
1.11.1.9.	Naqliyyat və rabitə sahələrində digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	44 969 913
1.11.1.10.	İctimai naqliyyat sahəsində islahatlarla bağlı xərclər	146 782 156
1.11.1.11.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	44 582 640
1.11.2.	İqtisadi və kommersiya fəaliyyəti	49 008 044
1.11.2.1.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	49 008 044
1.11.3.	Tikinti və şəhərsalma	8 006 417 147
1.11.3.1.	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	998 610
1.11.3.2.	Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	3 181 398 635
1.11.3.2.1.	"Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsi	13 587 224
1.11.3.2.2.	İqtisadi fəaliyyət, kommunal, kommunikasiya, bərpa, yenidənqurma və maddi-texniki təminat	439 800 000
1.11.3.3.	İşğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpa	4 824 019 902
1.11.4.	Geodeziya və faydalı qazıntılar	6 836 889
1.11.4.1.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	241 470
1.11.4.2.	Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin ta-beliyində "Geodeziya və Kartografiya Agentliyi" publik hüquqi şəxs	4 384 167
1.11.4.3.	Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin ta-beliyində "Geoloji Kəşfiyyat Agentliyi" publik hüquqi şəxs	2 211 252
1.11.5.	Yanacaq və enerji kompleksi	11 150 309
1.11.5.1.	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi	3 938 309
1.11.5.2.	Yanacaq və enerji kompleksi sahələrində digər tədbirlərin maliyyələş-dirilməsi	7 212 000
1.11.6.	İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə tətbiqi tədqiqatlar	144 000
1.11.6.1.	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	144 000
1.11.7.	İqtisadi fəaliyyət ilə bağlı digər xidmətlər	1 121 199 992
1.11.7.1.	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	15 898 579
1.11.7.1.1.	Azərbaycan Respublikasının xarəcdəki ticarət nümayəndələrinin saxlanılması	3 623 055
1.11.7.1.2.	Lisenzia və blankların çap edilməsi	1 804
1.11.7.1.3.	Digər tədbirlər	12 273 720
1.11.7.2.	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi	1 372 244
1.11.7.3.	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi (yeni növ şəxsiyyət vəsiqələrinin, biometrik pasportların çap edilməsi)	41 999 893
1.11.7.4.	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (Böyükşor gölünün mühafizəsi və ətrafının abadlaşdırılması)	665 879
1.11.7.5.	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	186 061
1.11.7.5.1.	Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq kredit reytinginin müəyyən olunması	186 061
1.11.7.6.	Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin təşkili və mülkiyyət hüquqları-nın qorunması	26 124 155
1.11.7.7.	Qeyri-neft məhsullarının ixracının təşviqi, stimullaşdırılması və bu qəbildən olan digər tədbirlər	12 723 900
1.11.7.8.	Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	100 000 000
1.11.7.8.1.	Nizamnamə kapitalının artırılması (güvətlü ipoteka kreditlərinin mali-yələşdirilməsi)	87 700 000
1.11.7.8.2.	Sahibkarlıq subyektlərinin manatlı aldıqları kreditlərə hesablanmış faiz-lərə görə subsidiyanın maliyyələşdirilməsi	12 300 000
1.11.7.9.	Ölət azad iqtisadi zonasının səlahiyyətli qurumu	10 300 000
1.11.7.10.	İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədən-konar xərcləri	221 730
1.11.7.11.	Xarici qrantlar hesabına həyata keçirilən layihələr	105 000
1.11.7.12.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin tabeliyində "Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu" publik hüquqi şəxs	800 000
1.11.7.13.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin tabeliyində "Hərrəaların Təşkili Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	1 100 000
1.11.7.14.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsə-lələri Dövlət Xidmətinin tabeliyində "Korporativ İdarəetmənin Təşkili və Koordinasiya Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	1 400 000
1.11.7.15.	"Azərbaycan Respublikasının Dövlət Ehtiyatları Agentliyi" publik hüquqi şəxs	8 619 440
1.11.7.16.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində "Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	3 500 000

1.11.7.17.	"İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi" publik hüquqi şəxs	2 598 096
1.11.7.18.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində "Azər-baycan Respublikasının İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi - AZPROMO" publik hüquqi şəxs	6 782 727
1.11.7.19.	Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Naqliyyat Nazirliyinin ta-beliyində "Innovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyi" publik hüquqi şəxs	12 199 992
1.11.7.20.	Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Naqliyyat Nazirliyinin ta-beliyində "Informasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi" publik hüquqi şəxs	2 500 000
1.11.7.21.	Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin tabeliyində "Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu" publik hüquqi şəxs	10 000 000
1.11.7.22.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin tabeliyində "Azərbaycan Metrologiya İnstitutu" publik hüquqi şəxs	950 000
1.11.7.23.	"Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Monitorinq Xidməti" publik hüquqi şəxs	7 348 749
1.11.7.24.	"Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti" publik hüquqi şəxs	10 121 892
1.11.7.25.	"Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəet-mə Xidməti" publik hüquqi şəxs	4 347 400
1.11.7.26.	"Laçın rayonunda Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti" publik hüquqi şəxs	3 864 578
1.11.7.27.	"Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti" publik hüquqi şəxs	12 100 000
1.11.7.28.	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində "Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi" publik hüquqi şəxs	19 444 635
1.11.7.29.	Bir sıra dövlət müəssisələrində islahatlar aparılması ilə bağlı texniki-iqtisadi əsaslandırmanın hazırlanması, dövlət sifariş əsasında işlərin qiymətləndiril-məsi üçün ekspertlərin cəlb edilməsi, güzəştlərə dair reyestrlərin və elektron informasiya sistemlərinin yaradılması və onlara xidmətlə bağlı xərclər	4 398 258
1.11.7.30.	İqtisadi dəstək üzrə tədbirlərin maliyyə təminatı	407 898 059
1.11.7.31.	Dövlət zəmanəti ilə verilmiş kreditlər üzrə faizlərin subsidiyalaşdırılma-sı və problemlı kreditlərin həlli ilə bağlı maliyyə təminatı	1 675 111
1.11.7.32.	İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	213 270
1.11.7.33.	Azərbaycan Respublikasının həmtəşəşisi olduğu beynəlxalq investisiya və inkişaf fondlarının nizamnamə kapitalında Azərbaycan tərəfinin payı	8 500 170
1.11.7.34.	İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər	372 240 174
1.11.7.35.	"Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxs	9 000 000
1.12.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xərclər	1 880 392 987
1.12.1.	Ehtiyat fondları	710 758 507
1.12.1.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondu	244 795 263
1.12.1.2.	Dövlət büdcəsinin ehtiyat fondu	465 963 244
1.12.2.	Məqsədli büdcə fondları	568 079 832
1.12.2.1.	"Avtomobil yolları" məqsədli büdcə fondu	560 000 000
1.12.2.1.1.	İşğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpa	230 000 000
1.12.2.2.	Meşələrin qorunub saxlanması və təkrar istehsalı fondu	3 094 410
1.12.2.3.	Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə dövlət fondu	3 567 883
1.12.2.4.	Mineral-xammal Bazasının Bərpası üzrə Dövlət Fondu	972 674

Azərbaycanı dünya siyasətində söz sahibinə çevirən Lider

Azərbaycanın liderliyi ilə formalaşan sülh gündəliyi

İkitərəfli danışıqlar normallaşma prosesi üçün ən səmərəli formatdır

Azərbaycan ilə Ermənistan arasında danışıqların ikitərəfli formatda həyata keçirilməsi ümumilikdə sülh prosesinin sürətlə irəliləməsi üçün mühüm zəmin yaradır.

Təkcə bu ilin may və iyul aylarında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan arasında keçirilən ikitərəfli görüşlər bölgədə dayanıqlı sülh üçün böyük ümidlər doğurur. Belə ki, 16 may tarixində Prezident İlham Əliyev Albaniyanın paytaxtı Tiranada keçirilən "Avropa Siyasi Birliyi"nin 6-cı Zirvə toplantısı çərçivəsində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşmüş, liderlər iki ölkə arasında münasibətlər, sülh sazişi və digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparmışdılar.

İyulun 10-da isə Azərbaycan və Ermənistan liderləri Birləşmiş Ərəb Əmirliyiinin Əbu-Dabi şəhərində bir araya gələrək ikitərəfli danışıqlar apardılar. Heç bir vasitəçi olmadan keçirilən və sülh gündəliyinin irəliləməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malik olan bu tarixi görüş zamanı Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh prosesi istiqamətində müzakirələr aparılıb və bunun davamlılığı üçün razılaşmalar əldə edilib.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatında deyilir ki, Prezident İlham Əliyevlə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında Əbu-Dabi şəhərində keçirilmiş görüşdə Azərbaycan-Ermənistan dövlətlərarası normallaşma gündəliyinin müxtəlif aspektləri müzakirə edilib. İkitərəfli danışıqların normallaşma prosesi ilə bağlı bütün məsələlərin həlli üçün ən səmərəli format olduğu təsdiqlənib və bu əsasda belə nəticəyə nailiyyətli dialoqun davam etdirilməsi razılaşdırılıb.

Sərhədin delimitasiyası prosesi ilə bağlı əldə olunmuş nailiyyətləri dəyərləndirən liderlər bu istiqamətdə əməli işlərin davam etdirilməsi üçün müvafiq dövlət komissiyalarına tapşırıqlar verilib.

Tərəflər həmçinin iki ölkə arasında ikitərəfli danışıqları və etimad quruculuğu tədbirlərini davam etdirmək barədə razılığa gəliblər.

Bütün bunlar Azərbaycanın liderliyi ilə irəliləyən sülh prosesinin uğurlu bəhrələr verdiyini göstərir.

Vasitəçilərə lüzum yoxdur

10 iyul Əbu-Dabi görüşü bir daha təsdiqlədi ki, iki ölkə arasında münasibətlərin normallaşmasına nail olunması, sülh müqaviləsinin imzalanması üçün heç bir kənar vasitəçilərə lüzum yoxdur və ikitərəfli formatda görüşlər real nəticələr əldə etmək üçün daha effektiv təsirə malikdir.

Hələ 2024-cü ildə "COP29 və Azərbaycan üçün Yaşıl Baxış" mövzusunda beynəlxalq forumda Prezident İlham Əliyev söyləmişdi ki, biz razılaşmaya ola bilsin heç vaxt olmadığı qədər yaxın. "İndi sülh razılaşmasının necə olmalı olduğuna dair bizdə ümumi anlayış var. Biz, sadəcə, təfərrüatlar üzərində çalışmalıyıq. Lakin əlbəttə ki, hər iki tərəfə vaxt lazımdır, çünki sülh müqaviləsi imzalandığı təqdirdə, bu, hər iki ölkə üçün tarixi razılaşma olaçaqdır. Buna görə hər bir söz, hər bir nöqtə, hər bir paraqraf vacibdir. Lakin vacib olan odur ki, hər iki tərəfin bunu etmək üçün siyasi iradəsi var", - deyə Prezident İlham Əliyev bildirmişdi.

Ərazilərinin işğalı dövründə də Azərbaycan hər zaman sülhə tərəfdar olub, münaqişənin danışıqlar vasitəsilə həlmini üçün çalışıb. Problemin danışıqlar yolu ilə nizamlanması üçün missiyalandırılan ATƏT-in keçmiş Minsk qrupu isə 28 illik fəaliyyəti dövründə yalnız münaqişənin olduğu kimi qalmasına, yəni Ermənistanın xeyrinə döndürülməsinə çalışıb.

Lakin işğal siyasəti ilə heç vaxt barışmayan Azərbaycan 44 günlük müharibə, eləcə də 23 saatlıq antiterror tədbirləri sayəsində ərazilərini işğaldan azad edərək suverenliyini tam təmin etdi. Bakının qətiyyətli siyasi, diplomatik gedişləri regionda maraqlı olan qərəzli xarici qüvvələri də yerlərində otuzdurdu.

Azərbaycanın Zəfəri ümumilikdə Cənubi Qafqazda sülhə mühüm təməl yaratdı. Postmünaqişə dövründə də Azərbaycan davamlı sülh təşəbbüsləri ilə çıxış edir. Vətən müharibəsindən dərhal sonra Bakı İrəvana özünün beynəlxalq hüquqa əsaslanan beş baza prinsipi təqdim edib. Ötən müddətdə ölkəmiz sülh istiqamətində əməli fəaliyyət göstərib.

Azərbaycanın öncüllüyü ilə aparılan sülh prosesi çərçivəsində, artıq iki ölkə problemlərini vasitəçilərsiz, üçüncü tərəflərə ehtiyac olmadan məsələ arxasında dialoq yolu ilə həl edir.

Reallıqdır ki, 44 günlük müharibədən sonra Fransa kimi qərəzli ölkələr bir yandan sülh prosesində vasitəçi kimi iştirak etmək üçün can atır, digər yandan da bölgədə yenidən müharibə olması üçün çalışırdı. Amma bu riyakar planların qarşısı Bakının qətiyyətli siyasəti ilə alındı. Ermənistan da nəhayət, anladı ki, xarici havadamlarına uymaqdansa, Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa əsaslanan sülh şərtlərini qəbul etməli və bu tarixi şansdan yararlanıb dalan ölkə olmaqdan qurtulmalıdır.

Qeyd etdiyimiz kimi, rəsmi Bakı hər zaman sülh gündəliyinə sadıqlıq nümayiş etdirir və regionda barışın əldə olunması üçün aktiv iş görür. Sülh təşəbbüsünün müəllifi olan Azərbaycan müqavilənin imzalanması üçün beynəlxalq hüquqa dayanan şərtlərini qətiyyətli bildirir. Ermənistan konstitusiyasında Azərbaycan ərazilərinə olan iddianı götürməli və ATƏT-in keçmiş Minsk qrupunun ləğvi ilə bağlı ölkəmizlə birgə müraciət etməlidir.

etmək imkanı qazanırlar. Təsədüfi deyil ki, indiyədək əldə olunan razılaşmalar ikitərəfli görüşlərin sayəsində baş verib. 2023-cü ilin dekabrında hər iki ölkənin müvafiq dövlət strukturlarının birgə açıqlama yayması, qarşılıqlı olaraq hərbiçilərin azad edilməsi, Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və Qarabağı da Azərbaycan torpaqları kimi tanıdığını bəyan etməsi, İrəvanın Bakının COP29-a evsahibliyini dəstəkləməsi, ötən ilin aprelində Qazaxın 4 kəndinin qaytarılması, döv-

Sülh söyləri nəticəsini verir

Azərbaycanın başlatdığı sülh prosesi real müstəvidə müəyyən nəticələrə gətirib çıxarıb. Sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası prosesinə artıq start verilib, sərhəd dirəklərinin quraşdırılmasına başlanılıb.

Qazax rayonunun işğal altında olan kəndləri - Bağanıs Ayrırm, Aşağı Əskipara, Xeyrimli və Qızılçılı kəndləri qaytarılıb. İki ölkə arasında 12,7 kilometrlik dövlət sərhədi artıq razılaşdırılıb.

Əldə olunmuş razılıq delimitasiya istiqamətində atılan ilk addımdır və delimitasiyanın möhür bu istiqamətdən başlaması Azərbaycanın tekdidi ilə olub. Tərəflər razılıqları ki, delimitasiya prosesində 1991-ci il Alma-Ata Bəyannaməsinə əsaslanacaqlar.

Həmçinin Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh sazişi layihəsinin mətni ətrafında danışıqlar prosesinin yekunlaşması mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Vurğulayaq ki, Azərbaycanın söyləri ilə əldə olunan bu müsbət irəliləyişlər beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən də təqdirə layiqdir.

Əbu-Dabidə Ermənistan ilə Azərbaycan liderlərinin ikitərəfli görüşündən sonra ABŞ tərəfindən bölgədə sülh söylərinin dəstəkləndiyi ilə bağlı açıqlama verilməsi də buna növbəti nümunədir. ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Temmi Bryus mətbuat konfransında bildirib ki, ölkəsi Cənubi Qafqazda sülhün və sabitliyin təşviqi üzrə söyləri dəstəkləyir.

Göründüyü kimi, bölgədə dayanıqlı sülhün əldə olunması üçün Azərbaycan xüsusi söyləri sayəsində mühüm yol qət olunub. Proseslərin hazırkı inkişafı iki ölkə arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına tezliklə nail olunması üçün müsbət zəmin yaradır.

Yasaman MUSAJEVA, "Azerbaijan"

Konseptual müzakirələrdən praktik mərhələyə keçid baş verir

Əbu-Dabi görüşü dialoqun möhkəmləndirilməsi baxımından əhəmiyyətlidir

İyulun 10-da Prezident İlham Əliyev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə səfəri çərçivəsində Əbu-Dabi şəhərində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla həm geniş tərkibdə, həm də təkbətək formatda görüş keçirdi. Bu görüş Azərbaycanın sülh və əməkdaşlıq gündəliyinin müəllifi olduğunu bir daha təsdiqlədi.

Milli Məclisin deputatı Vüqar Rəhimzadə qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, Xarici İşlər Nazirliyinin Azərbaycan Prezidentinin və Ermənistan baş nazirinin Əbu-Dabi görüşünün yekunlarına dair yaydığı məlumatda qeyd edilir ki, görüşdə Azərbaycan-Ermənistan dövlətlərarası normalaşma gündəliyinin müxtəlif aspektləri müzakirə edilib. İkitərəfli danışıqların normallaşma prosesi ilə bağlı bütün məsələlərin həlli üçün ən səmərəli format olduğu təsdiqləndi və bu əsasda belə nəticəyə nailiyyətli dialoqun davam etdirilməsi razılaşdırıldı. "Sərhədin delimitasiyası prosesi ilə bağlı əldə olunmuş nailiyyətləri dəyərləndirən liderlər bu istiqamətdə əməli işlərin davam etdirilməsi üçün müvafiq dövlət komissiyalarına tapşırıqlar verdi. Tərəflər həmçinin iki ölkə arasında ikitərəfli danışıqlar və etimad quruculuğu tədbirlərini davam etdirmək barədə razılığa gəldilər", - deyə o bildirib.

Vüqar Rəhimzadə vurğulayıb ki, Azərbaycan hər zaman dialoq tərəfdarıdır. Ölkəmiz daim beynəlxalq hüquqa söykənərək konkret addımların atılmasının zəruriliyini bildirir: "Tarixi zəfərimizdən dərhal sonra Azərbaycan regionda dayanıqlı sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması, Ermənistanla münasibətlərdə yeni səhifənin açılması üçün qarşı tərəfə sülh təklifini edib. Bununla bağlı müxtəlif məkanlarda və müxtəlif tərkibdə görüşlər keçirilib və müəyyən nəticələr də əldə olunub. Hazırkı dövrdə aparılan danışıqların əsas mahiyyəti ondan ibarətdir ki, artıq ikitərəfli danışıqlar formatı yaradılıb və bu, normalaşma prosesinin həyata keçirilməsi üçün ən səmərəli formatdır. Hələ 30 illik işğal dövründə Azərbaycan bu çağırışı edirdi ki, artıq tarixin arxivinə atılan keçmiş Qarabağ münaqişəsinin beynəlxalq problemə çevrilməsi məsələnin həlli prosesinin uzanmasına səbəb olur. Tərəflərin özlərinə qalsa, problemin həlli çoxdan reallığa çevrilmişdi. Məsələ-

nin həllində bilavasitə vasitəçilik missiyasını yerinə yetirməli olan keçmiş ATƏT-in Minsk qrupunun 28 illik fəaliyyəti dövründə passivliyi bunu bir daha təsdiqləyirdi. Missiyasını regiona nəticəsiz səfərlərdə görən ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri daim belə bir çağırışı səsləndirirdilər ki, tərəflər özləri məsələnin həllində razılığa gəlməlidirlər. Hər zaman bu sual yaranırdı ki, tərəflər özləri razılığa gəlmək imkanında idilərsə, onda Minsk qrupunun fəaliyyətinə nə ehtiyac var idi?

Deputat qeyd edib ki, sülh prosesində artıq konseptual müzakirələrdən praktik mərhələyə keçid baş verir: "Bir mühüm məqam odur ki, tarixi Zəfərimizdən sonra qarşılıqlı etimad mühitinin yaradılması əsas çağırışlardır. Bu istiqamətdə mühüm addımlar atılmağa başlanıb. İyulun 10-da keçirilən görüşdə də tərəflər etimad tədbirlərinin davam etdirməsinin vacibliyini bildirdilər. Dayanıqlı sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsinin əsas şərtlərindən biri qarşılıqlı etimad mühitinin yaradılmasıdır. Bu baxımdan birbaşa təmas sülh istiqamətində etibarlı dialoqun qurulmasına imkan verir. Azərbaycan bu görüşdə davamlı sülhün təmin olunması üçün ardıcıl və məsuliyyətli liderlik nümayiş etdirərək regional sabitlik və iqtisadi inkişafın bərkətilməsinə töhfə verir. Azərbaycanın liderliyi sülh gündəliyini irəli aparmağa şərait yaradır. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev ədalət və beynəlxalq hüquqa söykənən xarici siyasəti sülh gündəliyini real nəticələrə yaxınlaşdırır".

V.Rəhimzadə onu da qeyd edib ki, sülh sazişinin imzalanması üçün Azərbaycanın ədalətli şərtləri var. Ermənistan öz konstitusiyasında əks olunan qonşu ölkələrə qarşı ərazi iddialarını çıxarmalı, keçmiş Minsk qrupunun ləğvi tələbi ilə ATƏT-ə müraciət etməlidir. Yalnız bu iki şərt yerinə yetirildikdən sonra sülh sazişinin imzalanmasından danışmaq olar. "Əbu-Dabi görüşü Azərbaycanın sülh sazişinin imzalanmasında, normalaşma prosesində təşəbbüskar, eyni zamanda əsas tərəf olduğunu bir daha təsdiqlədi. Görüş qarşılıqlı anlaşma və dialoqun möhkəmləndirilməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Azərbaycan tərəfi konstruktiv mövqə nümayiş etdirərək sülh prosesində lider və təşəbbüskar olduğunu bir daha ortaya qoydu", - deyə o bildirib.

Ə.QARDAŞXANOVA, "Azerbaijan"

Əbu-Dabi görüşü davamlı sülhün əldə olunmasına təkan verdi

İyulun 10-da Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhərində Azərbaycanla Ermənistan arasında vasitəçisiz görüş baş tutdu. Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin rolu isə sadəcə, görüşün əlverişli mühitini yaradılmasından ibarət oldu.

Elə ilk vaxtlardan üçüncü tərəf olmadan danışıqlara üstünlük verən Azərbaycanın mövqeyində haqlı olduğu bir daha göründü. Danışıqlar nəticəsində iki ölkə arasında müəyyən məsələlərdə razılığa gəldi ki, bunu da sülh istiqamətində müsbət addım kimi dəyərləndirmək olar.

Onu da qeyd edək ki, sülh sazişinin imzalanması üçün Azərbaycanın ədalətli şərtləri var. Ermənistan öz konstitusiyasını dəyişdirərək qonşu ölkələrə qarşı ərazi iddialarını əks etdirən maddələri çıxarmalı, keçmiş Minsk qrupunun ləğvi tələbi ilə ATƏT-ə müraciət etməlidir. Yalnız bu iki şərt yerinə yetirildikdən sonra sülh sazişinin imzalanmasından danışmaq olar.

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin baş məsləhətçisi Mətin Məmmədli qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhərində Azərbaycan və Ermənistan arasında keçirilən görüş də ikitərəfli idi, sadəcə

görüş sülh prosesində vacib və əhəmiyyətli idi. Görüşdə bir sıra mühüm məsələlər müzakirə olundu, eyni zamanda delimitasiya prosesinin davam etdirilməsi ilə bağlı müvafiq dövlət komissiyalarına tapşırıqlar verildi. İki ölkə arasında sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı vacib müzakirələr aparıldı.

Ekspertin fikrincə, iki ölkə sülhə xeyli dərəcədə yaxınlaşır: "Son illərdə sülh prosesində müsbət dinamika müşahidə olunur. Artıq sülh layihəsi tərəflər arasında razılaşdırılıb. Digər vacib məsələlər üzrə də ümumi mövqə yaxınlığı var. Düşünürəm ki, bu görüş iki ölkə arasında davamlı sülhün əldə olunmasına təkan verdi. Daha vacib məqam odur ki, bu görüş üçüncü tərəf olmadan keçirildi. Azərbaycanın son illərdə nümayiş etdirdiyi mövqə vasitəçisiz danışıqların baş tutmasına imkan yaradı. Əbu-Dabidə keçirilən görüş də ikitərəfli idi, sadəcə

məkan olaraq Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri seçilmişdi".

Ekspert vasitəçisiz görüşlərin daha faydalı olduğunu düşünür. O bildirib ki, son illərin razılaşmaları da üçüncü tərəfin iştirak etmədiyi görüşlər nəticəsində əldə olunub. Bu, Azərbaycanın öz mövqeyində nə qədər haqlı olduğunu göstərir. Bölgənin davamlı sülhə ehtiyacı var. Əsas odur ki, Ermənistan hakimiyyəti artıq sülhdən başqa yolun region üçün ciddi təhdidlər yaratdığını anlasın. Bölgədə sülhə mane olan güc mərkəzləri var, ilk növbədə onların planlarını pozmaq üçün hər iki ölkə davamlı iş aparmalı və sülhə nail olmalıdır.

Əsmər QABİLQIZI, "Azerbaijan"

Tovuz döyüşlərindən 5 il ötür

Bu gün erməni təxribatlarının son həddə çatdığı və Azərbaycanı 44 günlük Vətən müharibəsinə aparan yolun başlanğıcı olan Tovuz döyüşlərindən beş il ötür. İkinci Qarabağ müharibəsindən öncə demək olar, hər gün Azərbaycanla sərhəddə təxribatlara əl atan düşmən "yeni müharibə - yeni ərazilər" deyərək işğalın coğrafiyasını böyütməyi hədəfləyirdi. Amma unudurdu ki, Azərbaycan artıq 1990-cı illərin Azərbaycanı deyil, bu illər ərzində ordusu təkmilləşdirilmiş, müasir hərbi silah-sursat, texnikalarla təchiz olunmuş, yüksək ixtisaslı kadrlara yiyələnmiş, müxtəlif döyüş taktikalarına bələd olan, hər şeydən öncə isə Vətən uğrunda canlarından keçməyə hazır igidləri olan Silahlı Qüvvələrə malik güclü və qüdrətli Azərbaycandır.

2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan Böyük Qələbə, 2023-cü ildə lokal karakterli antiterror tədbirləri Azərbaycan tarixinin ən şanlı səhifələridir. Məhz bu zəfərlər Azərbaycanın suverenliyini, ərazi bütövlüyünü tam təmin etdi.

Bu qələbələrin ayaq səslərinin eşidildiyi, xalqın qüdrətli ordusuna etimadının özünə qayıtdığı Aprel, Günnüt və Tovuz döyüşlərini unutmmaq olmaz. Çünki məhz həmin döyüşlərdəki qələbə

baycan Ordusunun qələbəsi ilə başa çatdı.

Bu döyüşlərdə Azərbaycan Ordusunun 12 hərbi qulluqçusu - general-mayor Polad Həşimov, polkovnik İlqar Mirzəyev, mayor Namiq Əhmədov, mayor Anar Novruzov, baş leytenant Rəşad Mahmudov, gizir İlqar Zeynallı, gizir Yaşar Babayev, çavuş Vüqar Sadiqov, müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu, baş əsgər Elşad Məmmədov, müddətdən artıq həqiqi

Azərbaycan təmsilində ümumi düşmən obrazı yaradıb, ictimai rəyi daxili problemlərdən yayındırmaq istəyirdi. Amma Azərbaycan Ordusu Ermənistanın bu arzusunu puça çıxardı.

Ordumuzun qələbəsi vasitəçilik missiyasını öz üzərinə götürmüş ATƏT-in sabiq Minsk qrupunun həmsədrələrinə də xəbərdarlıq oldu. Onlar açıq şəkildə gördülər ki, mandatlarını yerinə yetirməsələr və təcavüzkarın yerində oturulması üçün təsirli addımlar atmasalar, tamamilə başqa reallıqlarla üzbəüz qalacaqlar.

Tovuz döyüşləri göstərdi ki, Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində yaradılmış keçmiş Dağlıq Qarabağ münəvişsinin həlli, ölkəmizin ərazi bütövlüyünün və əhalinin təhlükəsizliyinin təmin olunması, erməni təxribatlarının qarşısının alınması istiqamətində İlham Əliyevin yürütdüyü siyasəti Azərbaycan xalqı qətiyyətlə müdafiə edir. Əli silah tutan vətənpərvər insanlar özləri

lanacaq və bu savaşın Vətən müharibəsinin başlaması üçün bir qığılcım olduğu vurğulanacaq.

Tovuz döyüşlərində şəhid olan generalımız Polad Həşimovun nəşinin Bakıya gətirildiyi zaman böyük izdiham yaşandı, xalq ayağa qalxdı. Gecə saatlarında minlərlə Bakı sakini müharibə tələbi ilə paytaxt küçələrinə axışdı. "Qarabağa azadlıq!" şüarları səsləndirən, əsasən gənclərdən ibarət böyük bir izdiham Şəhidlər xiyabanına yürüş etdi. Gənclər Azərbaycan Ordusunun və Ali Baş Komandanın yanında olduqlarını, onu dəstəklədiklərini bəyan edərək şəhidlərin qisasının alınması, torpaqlarımızın azadlığı üçün savaş istədilər.

Ali Baş Komandan İlham Əliyevin çağırışına səs verən yüz minlərlə gənc Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin qeydiyyatda olduqları şöbələrinə müraciət edərək könüllü olaraq döyüşlərdə iştirak etmək arzularını da bildirdilər. Beləliklə də, Tovuz hadisələri xalq və Prezident, xalq və ordu birliyini daha da möhkəmləndirdi.

Tovuz döyüşlərindən 2 ay sonra başlanan Vətən müharibəsi göstərdi ki, Azərbaycan Ordusu istənilən döyüş tapşırığını qısa zamanda yerinə yetirməyə qadirdir. 30 ilə yaxın müddətdə torpaqlarımızda müdafiə istehkamları quran erməni hərbcilərini qovmaq üçün cəmi 44 gün yetərli oldu. 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayıb, 8 Noyabr Zəfəri ilə bitən qələbələr silsiləsinin ilk halqası Aprel döyüşləri sayılsa da, Tovuz döyüşləri Böyük Qələbəyə aparan yol oldu. Bununla da Azərbaycan nəinki Ermənistan, bütün dünyaya gücünü, qüdrətini nümayiş etdirdi.

İlham Əliyev həm sərkərdə kimi savaş meydanında, həm də diplomat kimi siyasi arenada düşməni və onun havadarlarını qətiyyətli qərarları ilə hər nədə susdurdu. "Qarabağ Ermənistanıdır" deyən Nikol Paşinyanı qarşısında diz çökdürüb "Qarabağ Azərbaycandır!" dedizdirdi və kapitulyasiya aktına qol çökdirdi. Sonra isə diplomatik məharəti ilə Ağdamı, Laçını, Kəlbəcəri bir güllə atmadan düşməndən geri aldı.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra regionda yeni reallıqlar yarandı. İlham Əliyevin postmüharibə dövrünün reallıqları əsasında hazırladığı inkişaf strategiyasının icrasına start verildi. Qarabağ "dəmir yumruq" əməliyyatı ilə azad edən Azərbaycan Prezidenti dəmir iradə ilə onu yenidən qurmağa başladı.

İlham Əliyev humanizm prinsiplərini əsas tutub yenə də ermənilərə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə birgəyaşayış təklif etdi. Amma Qarabağda mövcud olan qondarma qurum və onun silahlı bölmələri yenə də təxribatlarından əl çəkmədilər. 2023-cü il aprelin 23-də "Laçın" sərhəd-buraxılış məntəqəsi yaradılmaqla Azərbaycan ərazi bütövlüyünün təmin olunduğunu dünyaya bəyan etdi. Bu dəfə də xristian təəssübkeşliyi Ermənistanı yardım etməyə çalışdı. Günün Azərbaycanı etnik təmizləmədə günaahlandırmaq istəsələr də, arzularına çatmadılar.

2023-cü ilin sentyabrında Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ordumuz Qarabağda lokal karakterli antiterror tədbirləri həyata keçirdi. Separatçı qurum ləğv edildi. Bu Zəfərli Azərbaycan suverenliyini tam təmin etdi.

Bu gün Şuşada, Xankəndidə və bütün sərhədlərimiz boyu Azərbaycan bayrağının dalğalanması onu deməyə əsas verir ki, Tovuz döyüşləri bu tarixi Zəfərin dönməsi anı, Böyük Qələbəmizin başlanğıc məqamıdır.

Azərbaycanın yalnız öz gücünə işğaldan azad edilən torpaqlarda həyata keçirdiyi misli görünməyən tikinti-quruculuq, yenidənqurma işləri və ən nəhayət, Böyük qayıdışa başlaması bir daha sübut etdi ki, İlham Əliyev təkcə xalqın 30 illik torpaq həsrətinə son qoymayıb, həm də Azərbaycanı tarixindən ən qüdrətli dövlətə çevirib, dünyada sözlü eşidilən, sayılıb-seçilən, iqtisadi və siyasi müstəqilliyini təmin edən qüdrətli ölkə yaradıb.

Rəşad BAXSƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan xalqının qəlbində daim yaşayacaq qəhrəman

Vətən onlara əmanətdir. Çünki Vətəni qorumaq, gecə-gündüz keşiyində ayıq durmaq onlar üçün yalnız mənəvi borc deyil, eyni zamanda vəzifə borcudur. Belə müqəddəs peşə seçdi özünə Polad Həşimov. Hərbcisi oldu...

O, 1975-ci il yanvarın 2-də dünyaya gəldi. Adını ata babası Mikayıl Polad qoydu ki, nəvəsi polad kimi möhkəm olsun. Polad Həşimovun tərbiyəsində ağır təbiətli, təmkinli, sözükeçərli, imanlı bir insan olan Mikayıl kişi mühüm rol oynadı. Müharibə haqqında da ilk dəfə babasından eşitdi. Mikayıl kişi İkinci Dünya müharibəsinin qanlı-qadalı günlərini görmüşdü. O, nəvəsinə istiqamətli ağır döyüşlərdən danışdı. Polad Həşimovun könlündə hərbi peşəsinə ilk sevgi qığılcımını da babası yaratdı.

Boya-başa çatdığı Sumqayıt şəhərində əvvəlcə 28 saylı, sonra isə 34 saylı orta məktəbdə təhsil alan Polad Həşimov arzusunu reallaşdırdı. Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbdə oxudu.

Gənc hərbi 1992-ci ilin noyabrında Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Ağdam rayonu Merzili və Novruzlu kəndləri uğrunda döyüşlərdə iştirak etdi. 1994-cü ilin fevralında Murovdag əməliyyatı zamanı Murov dağı silsiləsində "Güzgü", "Koroglu" və "Ömər" postları uğrunda döyüşdü.

1994-cü il mayın 12-də atəşkəs sənədi imzalandı, Ermənistan silahlı qüvvələrinə ağır zərərər endirildi. Dörd gün davam edən Aprel döyüşləri Azərbaycan Ordusunun gücünün, qüdrətinin ilk nümayişi, böyük Zəfərimizin ilk müjdəçisi oldu.

Aprel döyüşlərindən sonra, 2016-cı il aprelin 20-də Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən, Polad Həşimov 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif olundu.

Aprel döyüşləri zamanı Tərtər rayonu istiqamətində gedən döyüşlərin idarə edilməsi xidmətlərinə görə ona mənzil hədiyyə edildi. Kirayə mənzildə yaşamasına baxmayaraq, həmin mənzil Aprel döyüşləri zamanı şəhid olan hərbinin ailəsinə bağışlandı.

Polad Həşimova 2019-cu il iyunun 25-də general-mayor ali hərbi rütbəsi verildi. O, daha sonra Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 3-cü Ordu Korpusunun Qoragah rəisi təyin edildi.

Təxribatlara ara verməyən Ermənistan silahlı qüvvələr 2020-ci ilin yayında daha da fəallaşdı. Tovuz rayonu istiqamətindən həyəcənli xəbərlər gəlməyə başladı. Düşmən iyun 12-dən etibarən irimiqyaslı təxribatlara əl atdı, Tovuzda yerləşən mövqelərimizi artilleriya qurğularından atəşə tutmaqla yanaşı, dinc sakinləri, mülki vətəndaşları da hədəfə aldı.

Azərbaycan Ordusunun bölmələri namərd düşmənin qəfil hücumunun qarşısını rəşadətə, qətiyyətlə aldı. Döyüşlər zamanı general-mayor Polad Həşimov, polkovnik İlqar Mirzəyev, mayor Namiq Əhmədov, mayor Anar Novruzov və gizir Yaşar Babayev şəhid oldular.

Doğrudur, hərbcilərimiz Tovuz hadisələri zamanı düşməne layiq olduğu cavabı veridilər. Ermənistan silahlı qüv-

vələrinin bir sıra dayaq məntəqəsi dağıldı, döyüş texnikası sıradan çıxarıldı, onlarca hərbiçisi məhv edildi. Düşmənin işğalçılıq niyyətini Azərbaycanın zabit və əsgərlərinin döyüş hazırlığı, vətənpərvərliyi puc etdi. Ancaq generalın şəhid olması Azərbaycan xalqını dərinən sarsıtmaqla yanaşı, qəzəbləndirdi, döyüş özmini yüksəltti. Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi: "Deyə bilərəm ki, onun həlak olması hamımızı sarsıtdı və eyni zamanda onun həlak olması sarsıtdı bir daha mətin olmağa çağırır. Hamımıza göstərdi ki, nəyin bahasına olursa-olsun, biz torpaqlarımızı azad etməliyik.

Polad Həşimovun qəhrəmancasına və onunla bərabər digər qəhrəmanlarımızın həlak olması bir daha bütün xalqı da eyni zamanda sarsıtdı və hərəkətə gətirdi. Polad Həşimov öz şəhadətini xalqın müharibəyə hazırlanmasında da çox böyük rol oynadı. Əgər bu olmasaydı, müharibəni belə aparmaq çətin olardı.

Tovuzda düşmən təxribatlarına cavab olaraq həyata keçirilən uğurlu hərbi əməliyyatlar böyük qələbəyə gedən yolun başlanğıcı oldu. İyulun 14-də general Polad Həşimov şəhid olduqdan sonra ölkənin bütün bölgələrində hərbi komissarlıqlara müraciət edən minlərlə Azərbaycan vətəndaşı orduya könüllü yazıldı. 2020-ci il sentyabrın 27-də Vətən müharibəsi başlayanda nəinki həmin insanlar, hətta xaricdə yaşayan həmvətənlərimiz də ölkəyə qayıdaraq, döyüşlərə könüllü getdilər.

44 günlük Vətən müharibəsində Müzəffər Azərbaycan Ordusu general Polad Həşimov, eləcə də qürur yerimiz olan digər qəhrəmanlarımızın qisasını qəsbkar düşməndən aldı. Dövlət başçısı, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin dediyi kimi: "Onun qanı yerdə qalmamalı idi və qalmadı. Biz onun qisasını aldıq və döyüş meydanında aldıq. Polad Həşimov kimi qəhrəmanlar daim Azərbaycan xalqının qəlbində yaşayacaq. Mən onun bir hərbiçisi kimi fəaliyyətini çox yüksək qiymətləndirirdim. Mən şəxsən onu yüksək mükafatlarla təltif edirdim. Mən sevinirdim ki, Azərbaycan Ordusunda belə peşəkar, vətənpərvər yeni nəslin nümayəndələri yetişir!"

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Zəfərin qığılcımı

Tovuz döyüşləri Vətən müharibəsindəki Şanlı Qələbənin başlanğıc məqamıdır

bələrimiz xalqımızı torpaqlarımızın düşmən tapdağından azad edilməsinə ruhlandırdı. Xalq Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ətrafında bir yumruq kimi birləşib haqq savaşına qalxdı. Qüdrətli Sərkərdənin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu 30 illik həsrətə son qoydu, 200 illik erməni xülyasını məhv etdi.

Generalı, polkovniki əsgəri ilə çiyin-çiyinə döyüşən ordu

Bu qələbələrin ilk halqası 2016-cı ildəki Aprel zəfəri idi. Aprel döyüşlərindən sonra Böyük qayıdışa Cocuq Mərcanlıdan başlandı. 2018-ci ildə isə Günnüt əməliyyatı Ermənistanə növbəti dərəcə oldu. Amma düşmən yenə də bundan nəticə çıxarmadı. 2020-ci ilin iyul ayında yenidən çirkin əməllərini işə salıb cəbhənin Tovuz istiqamətində növbəti təxribata əl atdı.

İyulun 12-si günorta saatlarından başlayaraq Ermənistan silahlı bölmələri tərəfindən Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidmətinin Tovuz rayonunda yerləşən mövqeləri artilleriya qurğularından atəşə tutuldu. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin cavab atəşi və əks-həmlə tədbirləri nəticəsində düşmən təxribatının qarşısı yenə də alındı. Döyüşlər zamanı Ermənistan ordusunun şəxsi heyəti çoxsaylı itki verdi. İyulun 13-nə keçən gecə ərzində də gərginlik davam etdi. Artilleriya, minaatan və tankların təbiiqi ilə gedən gecə döyüşlərində Azərbaycan Ordusunun dəqiq atəşi nəticəsində qarşı tərəfin dayaq məntəqəsi, artilleriya qurğuları, avtomobil texnikası və canlı qüvvəsi məhv edildi. Bir neçə gün davam edən döyüşlər Azər-

bərbə xidmət hərbi qulluqçusu, əsgər Elçin Mustafazadə, əsgər Nazim İsmayilov və əsgər Xəyyam Daşdemirov qəhrəmancasına şəhid oldular. Tovuz rayonunun Ağdam kənd sakini, 76 yaşlı Əziz Əzizov qətlə yetirildi.

Bu savaş düşmənin bir neçə həqiqəti göstərdi. Düşmən ilk növbədə onu gördü ki, Azərbaycanın generalı, yüksək rütbəli zabitləri səngərdə, hücumda əsgərləri ilə bərabər vuruşur, onları ruhlandırır, şəxsi nümunə göstərirlər. Düşmən şahid oldu ki, Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin yaratdığı vətənpərvərlik məktəbinin hər bir igidi döyüş meydanında mərdliklə savaşib şəhidlik zirvəsinə uralmağı özünə şərəf bilir. Onlar bu zirvəyə uralmaqla gələcək nəsillər üçün nağıllar, dastanlar yox, əsl real qəhrəmanlıq nümunəsi yaradırlar və bu, yetişməkdə olan gəncliyi qələbələrə, zəfərlərə ruhlandırır. Bu qələbə ilə Azərbaycan Ordusu bir daha göstərdi ki, Ermənistan silahlı bölmələri onun qarşısında aciz və cılızdır. Erməni xalqı bir daha əmin oldu ki, əgər Azərbaycan Ordusu genişmiqyaslı əməliyyat keçirsə, bir neçə günə üçrəngli bayrağımız İrəvandan dalğalana bilər. Necə ki, cəmi 44 günə Şuşaya sancıldı...

Ermənistanı qorxuya salan mübarizlik

Tovuz döyüşlərində düşmənin məqsədi bəlli idi. Bərabər halda olan idarəçiliyinə əhalinin narazılıqlarını azalda, dərinləşən sosial-iqtisadi böhrandan, koronavirus pandemiyası burulanından çıxma bilmədiyi üçün baş nazir Nikol Paşinyan təxribat törədərək

ni Vətənin sadiq əsgərləri hesab edir və düşmənin Vətənimizə qarşı uzanan təkəvə qanlı əllərini deyil, qollarını da kökündən kəsib atmağa hazırdırlar.

Bu döyüşlərdən sonra Ermənistanə heç bir dövlət, təşkilat dəstək vermədi. Bu isə işğalçı ölkənin siyasətinin ifşası, erməni yalanlarının iflası uğraması istiqamətində mühüm əhəmiyyət kəşf etdi. Heç Ermənistanın təmsil olunduğu Kollektiv Təhlükəsizlik Müdafiə Təşkilatı da onu müdafiə edən hansısa bəyanat vermədi. Ermənilər güman edirdilər ki, bu hadisədən sonra təşkilat dərhal toplaşacaq və baş vermiş hadisəni qiymətləndirəcək. İyulun 12-də Ermənistan hadisə ilə bağlı KTMT-yə müraciət edərək təşkilatın iclasının çağırılmasını tələb etdi. Bu barədə qurumun saytında elan da yerləşdirildi. Lakin qısa müddət sonra elan saytdan silindi və KTMT-nin heç bir iclası keçirilmədi. Bu hadisə port vətənyə düşən Ermənistanın diplomatik müstəvidə növbəti uğursuzluğu oldu. Bir daha sübut edildi ki, vassal Ermənistan üzvü olduğu təşkilatlarda belə əsassız olduğu üçün ciddi qəbul olmur.

Bu proseslərdən sonra Ermənistan təşvişə düşdü. Diplomatiya cəbhədə düşmən üzərində üstünlük qazanan Azərbaycan hərbi müstəvidə də üstün olduğunu göstərdi. Hər kəs gördü ki, təcavüzkarı hər an acı məğlubiyyətə düçar etməyə hazır olan qüdrətli Azərbaycan Ordusu var.

"Dəmir yumruq" əməliyyatı, Zəfərə aparan yol

Tovuz döyüşlərindən beş il keçir. İllər ötsə də, bu döyüş hər zaman xatır-

Baş prokuror paytaxtın Nərimanov rayonunda vətəndaşları qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırıqlarına uyğun olaraq prokurorluq orqanları tərəfindən vətəndaşların qəbulu daim diqqətdə saxlanılmaqla onların ərizə və şikayətlərinin yerində dinlənilərkən həll olunması üçün müvafiq tədbirlər görülür.

Iyulun 11-də baş prokuror Kamran Əliyev Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Prokurorluğunun inzibati binasında Nərimanov rayonu və digər bölgələrdən olan vətəndaşları qəbul edib.

Qəbulda iştirak edən 52 nəfər vətəndaşın müraciətində

konkret cinayət işlərinin istintaqı, törədilmiş cinayətlər barədə məlumatların araşdırılması zamanı yol verilmiş qanun pozuntuları və məhkəmədə baxılan cinayət işləri üzrə

dövlət ittihamının müdafiəsinə dair məsələlərin bilavasitə prokurorluqda və ya aidiyyəti icra orqanlarında operativ həlli üçün müvafiq göstərişlər verilib.

Ölkəmizdə həyata keçirilən korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirləri İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) ekspertləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir

7-10 iyul tarixlərdə İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) Fransa Respublikasının Paris şəhərindəki qərargahında Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə Antikorrupsiya Şöbəsinin (ACN) 24-cü Plenar iclası və Şöbənin İdarə Heyətinin 30-cu görüşü keçirilmişdir.

Qeyd edilən tədbirlərdə ölkəmiz Azərbaycan Respublikasının baş prokurorunun müavini - Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəisi Nazim Rəcəbovun rəhbərlik etdiyi, Ali Məhkəmənin sədr müavini, Məhkəmə-Hüquq Şurasının üzvü Çingiz Əsgərov, Baş Prokurorluğun Beynəlxalq Hüquqi Əməkdaşlıq İdarəsinin rəisi Səbuhi Aliyev, Korrupsiyaya qarşı Mübarizə üzrə Komissiyasının katibi Təbriz Musayev və digər əməkdaşlardan ibarət nümayəndə heyəti tərəfindən təmsil olunmuşdur.

Plenar iclasda Şöbənin İstanbul Antikorrupsiya Fəaliyyət Planının V monitorinq mərhələsi çərçivəsində ölkəmiz üzrə daha öncə təqdim edilmiş tövsiyələrin icrası ilə əlaqədar tərəqqi hesabatı müzakirə edilərək qəbul edilmişdir.

Dəyərəndirmə nəticəsində ixtisaslaşmış antikorrupsiya qurumunun fəaliyyəti, dövlət satınalmalarında şəffaflıq, həmçinin məhkəmə sisteminin müstəqilliyinin təmini və digər istiqamətlərdə görülmüş tədbirlərin müsbət nəticələri vurğulanmışdır. Xüsusilə qeyd edilməlidir ki, ölkəmizdə həyata keçirilən korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə dövlət siyasəti ekspertlər tərəfindən olduqca yüksək qiymətləndirilmiş və müvafiq səhədə əldə etdiyi nəticələrə görə Azərbaycan region ölkələri arasında ilk yerlərdən birini tutur.

Bununla yanaşı, iclasda Ukrayna, Moldova və digər ölkələr üzrə dəyərəndirmə hesabatları qəbul edilmiş, Şöbənin 2023-2026-cı illər üzrə İş Proqramının icrası, habelə həyata keçirilmiş müxtəlif regional layihələr müzakirə edilmişdir.

Nümayəndə heyətimiz Şöbənin İdarə Heyətinin iclasında çıxış edərək son dövrdə ölkəmizdə korrupsiya və oxşar neqativ halların qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə ilə bağlı həyata keçirilmiş tədbirlər barəsində geniş məlumat vermişdir.

"Tərəqqi yolunun başlanğıcı: müstəqil və qüdrətli Azərbaycan naminə"

Iyulun 11-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının, YAP Səbail rayon təşkilatının və "Türk Ağsaqqalları arasında Əlaqələrin İnkişafı" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanı ilk dəfə siyasi hakimiyyətə gəlməsinin 56-cı ildönümünə həsr olunmuş "Tərəqqi yolunun başlanğıcı: müstəqil və qüdrətli Azərbaycan naminə" mövzusunda tədbir keçirilib.

Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında keçirilən tədbirdə əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin büstü önünə gül dəstələri düzülüb. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin öziz xatirəsi birdəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Azərbaycanın Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Səbail rayon təşkilatının sədri Muxtar Nağıyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xalqımız və dövlətimiz qarşısında xidmətlərindən danışib.

O bildirib ki, 1969-cu ildə Heydər Əliyevin Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi seçilməsi ilə respublikamızda böyük inkişaf yolu başlayıb. Təşkilat sədri qeyd edib ki, bu, Azərbaycanın gələcək inkişafının, intibahının, tərəqqisinin və parlaq perspektivlərinin əsası oldu.

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadə bildirib ki, 1969-cu ilin iyul ayında Heydər Əliyevin Azərbaycanı hakimiyyətə

gəlişindən sonra bütün sahələrdə həyata keçirilən islahatlar, görülmə tədbirlər respublikamızın inkişafını təmin etdi. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan qısa müddətdə keçmiş ittifaq səviyyəsində sənaye istehsalının artım sürətinə görə ilk yerlərdə qərarlaşıb, kənd təsərrüfatı, təhsil və səhiyyə sektorlarında, eləcə də neft sənayesində inkişaf tempi əldə edildi. Həmçinin milli-mənəvi dəyərlərin qorunması istiqamətində əhəmiyyətli tədbirlər görüldü.

YAP Veteranlar Şurasının sədri qeyd edib ki, 1971-ci ildə Ulu Öndərimizin təşəbbüsü ilə Bakıda Cəmiş Naxçıvanski adına hərbi liseyin yaradılması isə peşəkar milli hərbiçilərimizin yetişməsində mühüm amil oldu: "1978-ci ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə İttifaq respublikalar arasında ilk olaraq məhz Azərbaycan SSR-in Konstitusiyasına "Azərbaycan dili Azərbaycan SSR-in rəsmi dövlət dilidir" maddəsi daxil edildi. Bir sözlə, Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1969-1982-ci illər ərzində ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dönmə respublikamızın tərəqqi dövrü kimi

yadda qaldı. Görülən işlər, əslində, müstəqilliyimiz üçün zəmin yaradırdı. 1991-ci ildə Azərbaycan müstəqilliyini elan etsə də, gerçək müstəqilliyimiz Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra qazanıldı. Çünki Heydər Əliyev Azərbaycanı parçalanmaqdan xilas edərək müstəqilliyimizin dönməzliyini təmin etdi. Bu gün Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyev yolunu uğurla davam etdirir. Ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etmiş Azərbaycan hazırda dünyada böyük nüfuzla malikdir".

"Türk Ağsaqqalları arasında Əlaqələrin İnkişafı" İctimai Birliyinin sədri, YAP Veteranlar Şurasının üzvü Sudeyif İmamverdiyev çıxışında bildirib ki, Azərbaycanın müasir tarixi, ölkəmizin inkişafı bilavasitə Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun sözlərinə görə, hər bir xalqın tarixində müstəsna rol oynayan, xilaskarlıq missiyası həyata keçirən tarixi şəxsiyyətləri var: "Azərbaycan xalqının tarixində də məhz belə bir şəxsiyyət Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevdir. İstənilən sahənin inkişaf tarixinə

nəzər saldıqda Heydər Əliyevin uğurlu siyasətinin, onun misilsiz xidmətlərinin şahidi oluruq. Ulu Öndərin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi illər milli oyanış, tərəqqi, müstəqil dövlət quruculuğu dövrü kimi qəbul edilir".

S.İmamverdiyev qeyd edib ki, Heydər Əliyevin qurucusu olduğu müstəqil Azərbaycan dövləti Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla inkişaf edir və dünyada qüdrətli dövlətə çevrilib. "Ulu Öndər Heydər Əliyevin əbədiyaşar ideyaları daim gənclərə aşılmalıdır" deyə S.İmamverdiyev gəncləri Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik irsini dərinləndirməyə çağırıb.

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının üzvü Misir Mərdanov Ulu Öndər Heydər Əliyevin bütün həyatını Azərbaycan xalqına və dövlətinə həsr etdiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, 1969-cu ildə Ulu Öndərin Azərbaycanda ilk dəfə siyasi hakimiyyətə gəlməsi respublikamızın tarixində dönüş nöqtəsi oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyev Sovet İttifaqı dövründə Azərbaycanı qabaqçıl

respublikalar Şurasına çıxardıqı kimi, 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdıbı ilə də müstəqilliyi əbədləşdirən uğurlu bir yolun başlanğıcını qoydu.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü söyləyib ki, bu gün Azərbaycanın əldə etdiyi bütün uğurların təməlinə məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əvəzsiz xidmətləri dayanır: "Həç vaxt unutmamalıyıq ki, bu nailiyyətlər böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasətinin nəticəsidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ruhu şadıddır. Çünki bu gün Azərbaycan müstəqil, güclü dövlətdir. Prezident, Məzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz ərazi bütövlüyü və suverenliyini tam bərpa edib. Hazırda Azərbaycan inkişafının yeni mərhələsinə yaşayır. İnənırıq ki, qalib Azərbaycan bundan sonra da böyük nailiyyətlər qazanacaq".

Tədbirdə YAP Veteranlar Şurasının üzvü Tahir Məmmədov və "Türk Ağsaqqalları arasında Əlaqələrin İnkişafı" İctimai Birliyinin İdarə Heyətinin üzvü Ramiz Məşədişənəli də çıxış edərək Ümummilli Lider Heydər Əliyevin vətənimiz üçün fədakar fəaliyyətinin önəmindən ətraflı bəhs ediblər.

Sonra tədbir interaktiv formada davam edib, iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

YAP sıralarına yeni qəbul olunan şəxslərə üzlük vəsiqəsi təqdim olunub, partiyanın Səbail rayon təşkilatının bir qrup fəali Fəxri formaları təltif ediliblər.

Tədbir Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Azərbaycan əraziləri Ermənistanın işğalı altında olan zaman əsirlikdə və girovluqda saxlanılmış şəxslər ifadə veriblər

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasanyan, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 11-də davam etdirilib.

AZOTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayev, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 11-də davam etdirilib.

AZOTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayev, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 11-də davam etdirilib.

AZOTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayev, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 11-də davam etdirilib.

AZOTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayev, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 11-də davam etdirilib.

AZOTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayev, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 11-də davam etdirilib.

AZOTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayev, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 11-də davam etdirilib.

əvvəl də Xocalının mütəmadi olaraq atəşi tutulduğunu, buna görə də zirzəmiyə sığınmışlarını, körpəsini fevralın 23-də zirzəmiyə gətirdiyini söyləyib. Bildirib ki, girovluqda olarkən körpəsi ondan alınmış. Üç gün sonra Viktoriya adlı qeyri-erمني millətindən olan qadın körpəsini taparaq yanına gətirib.

Bu zaman məhkəmədə jurnalist Viktoriya İvlevanın (müxtəlif qəzetlərdə çalışmış hərbi fotomüxbir Viktoriya İvlevanın Xocalıda çəkdiyi fotolar "Mühərribə cinayətinin Xocalı şahidi. Ermənistan müttəhim kürsüsündə" kitabında da yer alıb - red.) "Moskovskiyə novosti" qəzetində dərc olunmuş, özünün də fotosu yer alan qəzet səhifəsi nümayiş etdirilib. M.Bəkirova onlara kömək edən qadının fotodağı şəxs olduğunu təsdiqləyib.

Xocalı şəhər sakini Mürsəl İlyasov bildirib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə hücum edəndə o və ailə üzvləri qonşuları Osman Həmidəyevin zirzəmisinə sığınmışlar. Həmin vaxt orada 4 ailənin üzvləri, ümumilikdə 26 nəfər olub. Zirzəmiyə qumbara atılıb, ora atəş tutulub. Nəticədə o, üzündən, qol qolundan və sağ əlinin barmaqlarından xəsarətlər alıb. Yaşadığı küçədəki evlərin əksəriyyəti, o cümlədən onların evi yandırılıb, 92 yaşlı nənəsi də evdə yanaraq ölüb. Zorərqəkməsin atası Məhəmməd İlyasov gözllərinin qarşısında güllələnib. Qardaşı Əhməd İlyasov da Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən öldürülüb.

Ermənistan silahlı qüvvələri onları girov götürüb Xankəndiyə aparıblar. M.İlyasov dövlət ittihamçısı Təranə Məmmədovanın sualına cavabında bildirib ki, girovluqda olan zaman işğəncələrə məruz qalıb, döyülüb. Bir neçə gün sonra Azərbaycan hərbiçilərinə təhvil verilib.

Zorərqəkməş şəxs Əlövət Quliyev bildirib ki, Xocalı şəhərində ailəsi ilə yaşayıblar. 1992-ci ildə soyqırımından əvvəl - yanvarın 21-də postda olarkən ermənilər tərəfindən açılan atəş nəticəsində başından güllə ilə yaranalıb. Fevralın 25-dən 26-na keçən gecə şəhərə hücum edilərkən zirzəmiyə gizlənib. Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun sualına cavabında bildirib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri şəhərə daxil olarkən oranı tərk edərkən Ağdam rayonuna gəlib.

Baş prokurorun böyük köməkçisi Vişal Əliyevin suallarına cavablandıraraq zərərçəkmiş Əvəz Abbasov Kərkəcan sakini olduğunu, 1989-cu ildə ermənilərin onun və qardaşının üzərinə qumbara atdığını deyib. O bildirib: "Mən üçüncü sinif şagirdi idim, qardaşım Əyvaz birinci sinifdə oxuyurdu. Bir qrup şəxs yaxınlaşıb dedi ki, biz azərbaycanlılardan qasac almağıq. Mən kömək üçün adam çağıraraq istəyəndə üstüümzə qumbara atdılar. Qardaşım həlak oldu, mən isə ağır yaralandım. Şuşa, Ağdam və Bakı xəstəxanalarında müalicə olundum".

Digər qardaşının da ermənilər tərəfindən güllələndiyini deyən Ə.Abbasov onun sonradan Şuşanın müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olduğunu söyləyib.

Qiyas Aliyev ifadəsində Kəlbəcər rayonunun Ağdaban kənd sakini olduğunu, 1992-ci il aprelin 8-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin kəndə hücumu zamanı ağır güllə yarası aldığını bildirib. Baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin sualına cavabında deyib ki, kənddə evlər yandırılıb, mülki şəxslər, o cümlədən qohumları qətlə yetirilib. Kənd sakinlərindən 4 nəfəri tankla əzib qətlə yetirilib.

"Hadisə zamanı hamı evdən çıxıb. Əmim baxıb ki, 5 yaşlı qız çıxmayıb. Girisə evə, qızı küyənib alıb çıxanda qapının ağzında onların ikisinə bir güllə vurulub. Əmim həlak olub, qız isə yaralı idi, can verimisi. Onu aparıb yaxınlıqda ki torpağı qazıb, yaralı vəziyyətdə oraya basdırmışdılar. Həmin vaxt əmimlərin bir qonşusu yaxınlıqda gizlənib, baş verənləri görmüşdü. Erməni hərbiçilər getdikdən sonra qonşu onların basdırıldığını yerini qazıb və qızın meyitini çıxarıb", - deyir o.

Sadiq Rəhimov ifadəsində 1991-1993-cü illərdə Azərbaycan ərazilərində

müdafiəsi üçün döyüşlərdə iştirak etdiyini, Suqovuşanda yaralandığını deyib. "Orada Yevlaxdan olan yaralı bir əsgəri üstündən ermənilərin tankla keçdiyini görmüşəm", - deyir zərərçəkmiş əlavə edib.

Tünzələ Paşayeva ifadəsində Xocalı sakini olduğunu, 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələrinin şəhərə hücum etdiyini bildirib. O, ailə üzvləri ilə Kütiq meşəsinə sığınmış, sonra isə girov götürülmüşlər.

Girov götürülməzdən əvvəl Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbiçiləri onun bibisi oğlu Mehdi Həsənovu güllələyib qətlə yetiriblər.

Zorərqəkməş şəxs Validə Nəsimova ifadəsində Xocalı soyqırımı zamanı yaralandığını bildirib. O, dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin sualına cavabında hadisələr zamanı qardaşının iki övladının öldürüldüyünü, anasının, gəlinlərinin yaralandığını söyləyib və deyib: "Mənim özuşamın meşədə qalmışdı. Bir sutkadan sonra donmuş vəziyyətdə gətirdilər".

Rəşad Əliyev ifadəsində 1992-ci ildə azyaşlı ikən Ermənistan silahlı qüvvələrinin açdığı atəş nəticəsində yaralandığını bildirib.

Müfşiq Sadiqov ifadəsində Xocalı soyqırımı zamanı atasının yaralandığını, yaxın qohumlarının qətlə yetirildiyini bildirib. O, hadisələr zamanı digər mülki insanların da öldürüldüyünü, evlərin rutilib, Əmim həlak olub, qız isə yaralı idi, can verimisi. Onu aparıb yaxınlıqda ki torpağı qazıb, yaralı vəziyyətdə oraya basdırmışdılar. Həmin vaxt əmimlərin bir qonşusu yaxınlıqda gizlənib, baş verənləri görmüşdü. Erməni hərbiçilər getdikdən sonra qonşu onların basdırıldığını yerini qazıb və qızın meyitini çıxarıb", - deyir o.

Samiro Ələsgərova ifadəsində 1998-ci il avqustun 26-da atası Mirzə Ələsgərova birlikdə Tovuz rayonunun

Şıxheybat kəndində, özlərinə məxsus əkin sahəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbiçiləri tərəfindən girov götürüldüyünü bildirib. Üç gün sonra Azərbaycan tərəfə təhvil veriliblər.

Elfaq Hacıyev ifadəsində bildirib ki, 1993-cü il iyunun 12-də Azərbaycan ərazilərinin müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə Ağdamın Mərzili kəndində yaranalıb və Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbiçiləri tərəfindən əsir götürülmüş. Əsirlikdə olarkən ona çoxlu işğəncələr verilib, o cümlədən sinəsinə xəç kəkilib, qızıl dişləri zorla çıxarılıb. Şuşa hərbxanasında işlədilər zaman demir borunu erməni nəzarətinin göstərdiyi yere qoyarkən onun elektrik cərəyanı vurub. O, huşunu itirib. Gözlərini açanda Xankəndidəki uşaq xəstəxanasında olduğunu bilib. Əsirlikdə 9 ay 18 gündən sonra Azərbaycana təhvil verilib.

Zorərqəkməş Umud Ayyazov ifadəsində Azərbaycan ərazilərinin müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə Çənlibel adlı ərazidə yaralandığını söyləyib.

Motəllə Allahverdiyev ifadəsində Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu kənd sakini olduğunu, 1993-cü il mayın 16-da ailəsinə məxsus kartof sahəsində işləyərkən özünü, atası Şıraslanın, qardaşı Kamilin, Şakir Kazımovun və Faiq Həsənovun girov götürüldüyünü bildirib. Onlar təxminən 25 gün Azərbaycanda həmin vaxt Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altında olan ərazilərində saxlanılıb, daha sonra İrəvana aparılıb. Girovluq müddətində M.Allahverdiyevə və digər azərbaycanlı girovlara işğəncələr verilib, onları vəhşicəsinə döyülmüş. 1993-cü il sentyabrın 28-də Azərbaycana təhvil verilib.

Arif Musayev ifadəsində 1992-ci il mayın 10-da Tovuz rayonunun Əlibeyli kəndində Ermənistan silahlı qüvvələri

nin atdığı mərmnin partlaması nəticəsində yaralandığını bildirib və əlavə edib: "On dəfə əməliyyat olunmuşam, hələ də ağrılarla yaşayıram".

İfadə verən zərərçəkmişlər - Xəliq İsgəndərov və Eldar Qasımov 1992-ci, Namiq Nağıyev isə 1993-cü ildə yasaqlıqları Tovuz rayonunun Əlibeyli kəndində Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatları nəticəsində xəsarət aldıklarını bildiriblər. E.Qasımov miniatür mərmisinin partlaması nəticəsində sağ gözünü itirib.

İdris Aslanov ifadəsində 1996-cı ildə Tovuz rayonunda mal-qaramı örüşdə otarkən Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbiçiləri tərəfindən girov götürüldüyünü deyib. O, girovluqda döyülmüş, işğəncələrə məruz qalıb. Bir ay sonra girovluqdan azad olunaraq geri qayıtarlıb.

Novruz Novruzov ifadəsində Azərbaycan ərazilərinin müdafiəsi uğrunda döyüşərkən əsir götürüldüyünü, əsirlikdə işğəncələrə məruz qaldığını, təxminən 20 gün sonra Azərbaycana təhvil verildiyini deyib.

Yasər Tağıyev ifadəsində 1992-ci və 1993-cü illərdə Azərbaycan ərazilərinin müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə yaralandığını söyləyib.

Rauf Mehtiyev ifadəsində 15 yaş olarkən mal-qara otarkən Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən girov götürüldüyünü, girovluqda 18 gün qaldığını bildirib.

Zorərqəkməşlər, həmçinin təqsirləndirilən şəxslərin, onların müdafiəçilərinin və özlərinin nümayəndələrinin sualları cavablandırılıb.

Məhkəmə prosesi iyulun 14-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verildiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Kəçəryan Robert Sədriki, Sarkisyan Serj Azatı, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andra-

niki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Arçav və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolaylı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasanyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İxanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasili İvanı, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyev Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarik Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhlini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhlini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqlardan məhrum etmə), 113 (işğəncə), 114 (müddəluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münəqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdərmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadiminin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyaya qurulmuş zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələr və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.

İqtisadiyyat və sosial həyat

Tarix bəzən insanlığa ağır izlər buraxır. Mühəribələr, soyqırımları, təbii fəlakətlər və faciələr illər keçsə də, yaddaşlardan silinmir. Bu acı hadisələrin baş verdiyi yerləri ziyarət etmək, keçmişlə üz-üzə gəlmək və dərs çıxarmaq üçün həmin ərazilərə səfərlər edilir.

Bəs insanlar niyə ölüm, faciə və iztirabla bağlı yerləri ziyarət etməyə can atırlar? Bu qəribə səfərlərin arxasında sadəcə maraq dayanır, yoxsa daha dərin mənalar var?

Sualların cavabını verməmişdən əvvəl "qara turizm" in nə olduğuna aydınlıq gətirək. "Qara turizm" (ingiliscə "dark tourism" və ya "black tourism") tarixi faciələr, kütləvi ölüm halları, mühəribələr, soyqırımları, təbii fəlakətlər və ya digər travmatik hadisələrə əlaqəli yerlərə maraqlı turistlərin ziyarəti üçün təşkil edilən səfərlərdir. Polşadakı "Auschwitz" Holokost zamanı nasistlər tərəfindən yaradılmış ölüm düşərgəsidir. Qırmızı xkmerlərin milyonlarla insanı öldürdüyü "Killing fields" hadisələri Kambocada baş verib. İkinci Dünya müharibəsində atom bombası ilə məhv edilmiş Xirosima və Naqasaki Yaponiyanın yaraqlı şəhərləridir. 2001-ci il sentyabrın 11-də "Əl-Qaidə" terror təşkilatının Nyu Yorkdakı Dünya Ticarət Mərkəzinə hücumundan sonra minlərlə

insanın həyatını itirdiyi və "Ground Zero" adlandırılan binanın dağıntı yeri hər il minlərlə turistin ziyarət etdiyi məkandır. Bu sadalananlar "qara turizm" in nümunələridir.

Bu baxımdan "qara turizm" yalnız maraqlı məqsədi ilə deyil, həm də maarifləndirmə, keçmiş faciələri anma və tarixi yaddaşın qorunması kimi məqsədlərə xidmət edir. Məlumat üçün bildirək ki, bu termin ilk dəfə 1996-cı ildə Böyük Britaniyadan olan tədqiqatçılar John Lennon və Malcolm Foley tərəfindən elmi dövriyyəyə daxil olub. Onlar bu terminin faciəli hadisələrin baş verdiyi yerlərə insanların artan marağını izah etmək üçün istifadə ediblər. Bu tip turizm insanlara tarixdə baş vermiş faciələr haqqında məlumat verir və onları dərinlən düşündürür.

Təəssüf ki, "qara turizm" son onilliklərdə mühəribə və işğal acısı yaşamış Azərbaycan üçün də aktuallaşmaqdadır. Ölkəmizin "qara turizm" məkanları əsasən 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsi, 1992-ci ildə baş

vermiş Xocalı soyqırımı və 44 günlük Vətən müharibəsi gədən Qarabağla bağlıdır. 1990-cı illərdən 2020-ci ilədək Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı həyata keçirilən təəcüzlər nəticəsində bir çox yaşayış məntəqəsi dağıdılmış, mədəni irs məhv edilmiş və minlərlə insan həyatını itirmişdir. Bu acı tarix həm milli yaddaşla daşıyılmış, həm də gələcək nəsillərə ötürüləcək ibratlı nümunələr yaratmışdır.

1992-ci ilin fevralında baş vermiş Xocalı faciəsi Azərbaycan tarixinin ən ağır səhifələrindən biridir. 600-dən çox mülki şəxsin, o cümlədən qoca, qadın və uşaqların amansızlıqla qətlə yetirildiyi Xocalı soyqırımı bu gün memorial komplekslər və abidələrlə xatırlanır. Beynəlxalq mediada "Qafqazın Xirosiması" adlandırılan Ağdam şəhəri 30 ilə yaxın erməni işğalı altında qalmış və tamamilə dağıdılmışdır. İşğal zamanı şəhər viranəyə çevrilmiş, bir çox tarixi abidə və qəbiristanlıqlar təhqir olunmuşdur.

2020-ci ildə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsindən sonra Ağdamda aparılan bərpa-quruculuq işləri ilə yanaşı, şəhərin keçmişindən bəhs edən faktlar da "qara turizm" in bir hissəsi kimi təqdim edilir.

Azərbaycan mədəniyyətinin beşiyi sayılan Şuşa şəhəri də işğal dövründə bir çox tarixi və dini abidənin dağıdılması ilə yadda qalmışdır. Hazırda bu abidələr bərpa olunsa da, şəhərdə işğalın izlərini əks etdirən yerlər qorunur. Şuşa təkcə mədəni irsin yox edilməsi ilə deyil, həm də 2020-ci ildə öldürülən şəhərin simvolu kimi "qara turizm" baxımından dəyərlidir.

Ümumiyyətlə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur son dövrlər "qara turizm" in yeni və fərqli istiqamətlərindən biri kimi çox diqqət çəkir. Keçmişin izlərini öz gözəlliyi ilə görmək, tarixlə üz-üzə gəlmək və baş verənləri yerində hiss etmək istəyən turistlər bu yerləri ziyarət edərək faciələrin şahidinə çevrilirlər. Artıq beynəlxalq səyyahlar da işğaldan azad olmuş ərazilərə maraqlı olaraq baxırlar. Beynəlxalq Səyahətçilər Klubunun (Most Traveled People) 30 nəfərlik heyətinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzura sonuncu səfəri xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Səfər Füzuli-Xocavənd-Şuşa-Xankəndi-Xocalı-Ağdam-Kəlbəcər-Ləçin-Zəngilan-Cəbrayıl marşrutu üzrə həyata keçirilib. 15 ölkədən olan səyyahların daxil olduğu 30 nəfərlik turistik qrupunun səfəri azad edilmiş ərazilərin "qara turizm" çərçivəsində tənzimlənməsi, nəqliyyat bərpa-quruculuq işlərinin nümayişi üçün böyük imkan yaratdı. Səfər çərçivəsində nümayən-

də heyəti Xocalı soyqırımının nəticələrini, Ağdamın dağıntılarını, Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan və işğaldan azad olmuş digər ərazilərdəki viranə kənd, şəhər və dağıdılmış tarixi abidələri ziyarət etdikdən sonra Şuşaya gəldilər. Burada bərpa prosesi aparılan tarixi yerləri və erməni vandalizminin izlərini yerində görüblər.

Səyyahlar səfərboyu Qarabağda gedən genişmiqyaslı bərpa işlərinə də maraqlı göstərilib və bu prosesin həm tarixin qorunması, həm də turizmin inkişafı baxımından əhəmiyyətli olduğunu vurğulayıblar. Beynəlxalq Səyyahlar Klubunun təsisçisi Çarlz Villi deyib ki, o, ABŞ-nin Kaliforniya ştatından gəlib: "Qarabağın işğaldan azad olunduğu vaxtdan bəri artıq dörd ildir ki, bu regiona səfər edirəm. Hər səfərimdə Qarabağda, eləcə də Şərqi Zəngəzura aparılan quruculuq prosesinə şahidlik edirəm. Qısa müddətdə bu ərazilərdə üç hava limanının inşası, yeni infrastrukturun yaradılması çox möhtəşəm və heyranedicidir". Qeyd edək ki, beynəlxalq səyyahlar son 4 ildə dünyanın əsas beynəlxalq səyahətçilər klublarının xətti ilə Qarabağ və Şərqi Zəngəzura 13 dəfə səfər ediblər.

Nəticə etibarilə "qara turizm" yalnız faciələri göstərmək üçün deyil, həm də sülhə çağırış etmək, tarixdən dərs almaq və xalqlar arasında anlayışı artırmaq məqsədi daşıyır. Bu həm də insanların keçmiş səhifələrini unutması, tarixdən dərs alması və gələcəkdə daha humanist bir cəmiyyət qurmaq arzusu ilə bağlıdır.

*Züleyxa ƏLİYeva,
"Azərbaycan"*

ÜDM istehsalı 1,5 faiz artıb

2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında ölkədə 62 milyard 78,2 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1,5 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 3,1 faiz azalmış, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 3,9 faiz artmışdır.

ÜDM istehsalının 34,9 faizi sənaye, 10,2 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 7,0 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 6,3 faizi tikinti, 5,9 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,8 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai işlər, 1,8 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 21,1 faizi digər sahələrin payına düşmüş, məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 10,0 faizini təşkil etmişdir.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 6066,1 manata bərabər olmuşdur.

İqtisadi sektorda orta aylıq nominal əməkhaqqı 1100 manata yaxındır

2025-ci il iyunun 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında müddəli çalışan işçilərin sayı 1 milyon 769,2 min nəfər olmuş, onlardan 873,0 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət, 896,2 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorlarında fəaliyyət göstərmişdir.

Müddəli işləyənlərin 18,7 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 18,6 faizi təhsil, 13,6 faizi sənaye, 8,6 faizi əhaliyə xidmət və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 6,6 faizi tikinti,

6,3 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,2 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,9 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 2,4 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,3 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 14,8 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar.

Yanvar-may aylarında ölkə iqtisadiyyatında müddəli çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9,1 faiz artaraq 1095,0 manat təşkil etmişdir. İqtisadiyyatın mədəniyyət, sənaye, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, informasiya və rabitə, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, eləcə də nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksəkdir.

Yeni monitoring qrupu yaradılır

Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi yeni "Sosial xidmət müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə və səmərəliliyinə nəzarətin həyata keçirilməsi Qaydası"na əsasən, qeyd edilən istiqamətdə nəzarətin həyata keçirilməsi üçün Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən Monitoring qrupu yaradılacaq.

İctimai əsaslarla fəaliyyət göstərəcək Monitoring qrupunun tərkibinə nazirliklə yanaşı, Daxili İşlər, Səhiyyə, Elm və Təhsil, Gənclər və İdman nazirliklərinin, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin, Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nümayəndələrinin daxil edilməsi nəzərdə tutulub.

Qrupun tərkibinə monitoring qrupu üzvlərinin təklifi ilə bələdiyyələr və nizamnamələrinə əsasən sosial xidmət sahəsində fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri, mütəxəssislər və ekspertlər daxil edilə bilər. Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) Aparatının və regional mərkəzlərinin nümayəndələri monitoring qrupunun fəaliyyətində iştirak edə, müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş, müstəqil monitoring mexanizminin funksiyalarının həyata keçirilməsi ilə bağlı zəruri məlumatları ala bilər.

Monitoring qrupunun fəaliyyət istiqamətlərinə sosial xidmət sahəsinin tənzimləyən digər normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun olaraq nəzarətin həyata keçirilməsi, sosial xidmət müəssisələrində göstərilən xidmətlər üzrə təhlillər aparılması, öncədən risklərin qiymətləndirilməsi və gələcəkdə nöqsanlara yol verilməsinin qarşısının alınması məqsədilə qabaqlayıcı tədbirlər görülməsi üçün tövsiyələr hazırlanması və s. daxildir. Qrupun məqsədi sosial xidmət müəssisələrində çətin həyat şəraitində olan şəxslərə (ailələrə) göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına və səmərəliliyin artırılmasına nail olmaqdır.

Monitoring qrupunun tərkibi ən az 9 nəfərdən ibarət olmaqla üç ildən bir yenidən təşkil ediləcək və əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri tərəfindən təsdiq ediləcək. Qrupa sədrliyi nazirliyin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri həyata keçirəcək.

DOST mərkəzlərində 436 min vətəndaşa xidmət göstərilib

Bu ilin birinci yarımında DOST mərkəzlərində 436 min vətəndaşa xidmət göstərilib.

2019-cu ilin may ayından ötən dövrdə ölkəmizdə artıq 7 DOST mərkəzi, Zəngilanın Ağalı kəndində "Smart DOST" xidmət məntəqəsi, Qarabağ Regional DOST Mərkəzinin Şuşada filialı açılıb.

Beynəlxalq səviyyədə də yüksək qiymətləndirilən DOST konsepsiyası əsasında dövlət sosial xidmətləri "bir pəncərə"dən, müasir və çevik, şəffaf mexanizmlərlə, vətəndaş məmnunluğuna uyğun təqdim edilir.

DOST xidmətlərindən vətəndaş məmnunluğu 98,5 faizdir.

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın dünyanın mühüm logistika mərkəzinə çevrilməsi üçün həyata keçirdiyi siyasət uğurla davam edir. Ölkəmizdə istər Orta dəhliz, istərsə də "Şimal-Cənub" marşrutu üzrə müxtəlif layihələr icra edilir, onlara yeni tərəfdaşlar cəlb olunur. Azərbaycan təkcə coğrafi mövqeyi ilə deyil, həm də bu marşrutların səmərəliliyinin artırılması istiqamətində fəal iş apararaq ölkə kimi fərqlənir.

Orta dəhlizin inkişafında icra edilən bir çox layihənin təşəbbüscüsü də Azərbaycandır. Ölkəmiz təkcə öz ərazisində deyil, qonşu Gürcüstanın dəmir yolu infrastrukturunun inkişafında da fəal rol oynayır. Xatırlatmaq kifayət edər: ADY 2023-2024-cü illərdə dəmir yolu xəttinin Gürcüstandan keçən hissəsinin modernləşdirilməsində yardımçı olmuşdur.

Məlum olduğu kimi, Orta dəhlizin səmərəliliyində Çindən Avropaya və əksinə daşıyan yüklər mühüm rol oynayır. Bu səbəbdən ölkəmizin Çinlə əməkdaşlığının genişləndirilməsi və dərinləşdirilməsi xüsusi önəm daşıyır. İki ölkə arasında əlaqələri daha yüksək səviyyəyə çatdırmaq üçün "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin sədri (ADY) Rövşən Rüstəmovla Pekində "Çin Dəmir Yolları" Dövlət Korporasiyasının prezidenti Sun Syudo arasında keçirilən növbəti görüş bu baxımdan xüsusi diqqət çəkir.

Görüşdə tərəflər Çin və Azərbaycan arasında strateji əlaqələrin gücləndirilməsi kontekstində nəqliyyat və logistika sektorunda tərəfdaşlığın xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıblar. Bildirilib ki, iki ölkənin dəmiryol qurumları arasında əməkdaşlıq tranzit daşımalardan və multimodal həllərdən tutmuş infrastrukturun inkişafı və proseslərin rəqəmsallaşdırılmasına qədər geniş spektri əhatə edir.

Azərbaycan və Çin logistik əlaqələri inkişaf etdirmək üçün BTQ-nin imkanlarını genişləndirirlər

ADY sədri qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyevin cari il aprelin 22-də Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri ikitərəfli əlaqələrin, o cümlədən logistikanın inkişafında mühüm mərhələnin başlanmasına səbəb olub. Əməkdaşlığın əsas elementlərindən biri Azərbaycanın Şərqlə Qərbdə bir araya gətirilməsi üçün əlaqələri genişləndirilməsi kimi qəbul etdiyi Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun (Orta dəhliz) inkişafıdır. Çin-Qazaxıstan-Azərbaycan-Gürcüstan-Avropa marşrutu üzrə mütəmən daşımaqların müddətinin azaldılmasına və logistik həllərin şaxələndirilməsinə kömək edir. Bildirilib ki, səmərəli əməkdaşlığın nəticəsi olaraq 2024-cü ildə iki ölkə arasında dəmiryol nəqliyyatı ilə daşıyan yüklərin həcmi 47 faiz artaraq 612 min tona çatıb. Ötən il Çindən 287 blok-qatar qəbul edilib, cari ilin 6 ayı ərzində bu göstərici artıq 199 blok-qatar olub. İlin sonundakı isə 400-dən çox blok-qatarın qəbulu gözlənilir.

Tərəflər ADY və Çin Dəmir Yolları arasında əməkdaşlığın Avrasiyanın nəqliyyat əlaqəsinin gücləndirilməsinə və dayanıqlı logistika zəncirlərinin inkişafına mühüm töhfə verdiyini qeyd ediblər. Görüşdə həmçinin iki qurum arasında növbəti Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Memorandumun imzalanmasında məqsəd qurumlar arasında dəmiryol nəqliyyatı və tranzit, həmçinin rəqəmsal layihələrin həyata keçirilməsi üzrə əməkdaşlığı daha yüksək səviyyəyə qaldırmaqdır. Sənəddə beynəlxalq dəhlizlər üzrə yük daşımaqları üçün müəbit şəraitin yaradılması yolu ilə regional iqtisadi inteqrasiyanın inkişafına dəstək, idarəetmə proseslərinin optimallaşdırılması və daşıma səmərəliliyinin artırılması, müştərilərə daha yüksək səviyyəli xidmət təqdim edilməsi nəzərdə tutulub. Memorandum müasir və rəqəmsal texnologiyaların tətbiqinin zəruriliyi, Orta dəhliz üzrə multimodal daşımaqların inkişafının strateji əhəmiyyəti və bu marşrutun

Çin və Azərbaycandakı logistik terminallarla bağlantısı, Çinin "China Railway Container Transport Corp. Ltd." (CRCT) şirkətinin Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstan dəmir yolu qurumları arasında Orta dəhlizin inkişafı üzrə yaradılmış "Middle Corridor Multimodal Ltd." birgə müəssisəsinə qoşulmasının zəruriliyi və "Bir kəmər, bir yol" təşəbbüsünün reallaşdırılması kontekstində dəmiryol sahəsində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi kimi mühüm istiqamətləri özündə ehtiva edir.

Anlaşma Memorandumunun əsas hədəflərindən biri də Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin gücləndirilməsinə nail olmaqdır. Qurumlar Türkiyəyə, ardınca Avropaya çıxış imkanı verən Bakı-Tbilisi-Qars marşrutu üzrə nəqliyyat əlaqəsinin inkişaf etdirilməsi barədə razılığa gəliblər. Bu xətt vasitəsilə Çin istehsal mərkəzlərinin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzərindən Avropa bazarla-

rına çıxışı daha da sürətlənəcək. Tərəflər dəmir yolu və liman imkanlarının birgə inkişafı, Xəzər dənizi üzərindən konteyner daşımaqlarının genişləndirilməsi, gündəlik blok-qatarların sayının artırılması və 10 qatarın keçidində nail olunması istiqamətində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi barədə razılığa gəliblər. Bütün bunlar onu göstərir ki, Bakı-Tbilisi-Qars marşrutu Şərqlə Qərbi birləşdirən, yüksək ötürmə qabiliyyətli strateji nəqliyyat arteriyasına çevrilir. Onu da xatırladaq ki, 2023-2024-cü illərdə ADY tərəfindən Orta dəhlizin vacib seqmenti olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin Gürcüstan hissəsində modernləşdirmə işləri aparılıb. Bu, ölkəmizin tranzit potensialının artırılması, bütövlükdə Orta dəhlizin rəqəbat qabiliyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində mühüm addım sayılır.

Səfər çərçivəsində ADY sədri Rövşən Rüstəmov həmçinin "Qazaxıstan Dəmir Yolu" Milli Şirkəti SC-nin sədri Talqat Aldıbergenovla görüşüb. Tərəflər görüşdə iki ölkə arasında tranzit daşımaqlar üzrə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin, Çindən Avropa istiqamətinə göndərilən konteyner yüklərinin təyinat məntəqələrinə vaxtında çatdırılması üçün koordinasiya fəaliyyətinin gücləndirilməsinin vacibliyini qeyd ediblər. Hər iki tərəfin fikrinə görə, Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstan arasında yaradılmış "Middle Corridor Multimodal" birgə müəssisəsi Orta dəhliz üzərindən fasiləsiz, etibarlı və səmərəli yükdaşıma əməliyyatlarının təmin edilməsinə böyük töhfə verir.

*Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"*

Həmkarlarımız

Özüna və
sözüna sadıq

Qəzet üçün yazı yazmaq, sadəcə, hansısa xəbəri, məlumatı oxucuya ötürmək deyil, həm də cəmiyyətin gündəmindəki vacib məsələlərə işıq tutmaqdır. Bu, informasiya toplayan, onu araşdıran və ictimaiyyətə təqdim edən jurnalistin ana işidir.

Bir də var qəzetin katibliyi. Əgər qəzetin yaradıcı işçiləri yazıların məzmununa, operativliyinə, faktların doğru-düzgünlüyünə cavabdehdirsə, katibliyin əməkdaşları həmin yazıların məzmunlarına görə necə və hansı səhifədə verilməsinə, təqdimat formasına, eləcə də rəsmi materialların seçilib səhifələrdə yerləşdirilməsinə məsuliyyət daşıyırlar.

Daşdəmir Əjdəroğlu (Tağıyev) məhz qəzetimizin belə məsul əməkdaşlarından. O yaxşı dərk edir ki, katiblikdə çalışmaq məsuliyyət deməkdir, o da ola məsul katibin müavinini. Bu zaman həmin məsuliyyət birə beş artır. Çünki işin gedişatından dolayı müavinin "ağrı-acısı" daha çox olur, iş prosesində məsuliyyəti iqlat artır. O, həm öz üzərinə düşən vəzifələri icra etməli,

həm də katibliyin işinin fasiləsiz və səmərəli təşkilində məsul katibin sağ əli olmalıdır. Daşdəmir Əjdəroğlu deyir ki, o bu işi görməklə həm də müxbir kimi hadisələrin araşdırılmasını və oxucuya dolğun məlumat çatdırılmasını təmin edir. Bu iqlat vəzifə onun böyünə əlavə məsuliyyət qoysa da, biz onun peşəkar jurnalist olduğundan həmin işin öhdəsindən gələ biləcəyinə heç vaxt şübhə etməmişik.

"Azərbaycan" qəzetində uzun illər çalışması, bundan öncə bir çox qəzetlərdə müxbir işləməsi, ən əsası, qəzetimizdə topladığı təcrübə bu prosesdə öz işini görür. Çünki o, peşəsi ilə şəxsiyyətini birləşdirməyi bacaran jurnalistdir. Təyinatları bilirlər ki, jurnalistika onun üçün təkə peşə deyil, həm də həqiqəti tapmaq, qorumaq və

cəmiyyətə çatdırmaq missiyasında "Azərbaycan"çıların sırasında ləyaqətlə dayanmaqdır. Bəlkə də bu günə kimi sayısız məqalələrə imza qoyması məhz bu sadələnlərin sayəsində baş verib. Bir sıra qəzetlərin çapına dəstək verən, onların fəaliyyət göstərməsi üçün əlindən gələni əsirgəməyən, 3 kitabın müəllifi olan Daşdəmirin həm də xeyli sayda kitabın işıq üzü görməsində redaktor kimi yaxından iştirak edib və peşəkar fəaliyyətinə görə bir sıra media mükafatlarına layiq görülüb.

Bunlar onun "Ömür kitabı"nın sətirləri arasında iz salmış zəhmətinin, düşüncəsinin və peşəkarlığının nümunələridir. Bu "kitab"ı vərəqlədikdə Daşdəmir Əjdəroğlunun zəhmətsevərliyini, xeyirxahlığını aydın görmək olur. "Azərbaycan" qəzetinin hər sayının məsuliyyətini öz üzərində hiss edərək materialların təqdimatına diqqətlə yanaşdığı kimi, oturub, durub, davranışında da səliqəli, ədəb-ər-

kanlı və ağıyandır. Qəzet səhifələrinin düzgün tərtibində necə dəqiq və ardıcıl olmağa çalışsın, insanlarla münasibətdə də səmimiyyəti, mehribanlığı, böyük-küçüklüyü qoruyur. Onunla ünsiyyət qurmaq asan, birgə çalışmaq maraqlıdır. Sadəcə və təvəzökar, bəzən də sadələh təsiri bağışlayır. Özünü başqalarından üstün tutmaq kimi bir xasiyyəti yoxdur. Elə bu insani keyfiyyətləri də onu həm peşəkar mühitdə, həm də şəxsi münasibətlərdə sevilməli və dəyər verilən həmkara, dosta çevirir.

Bu gün 60 illik ömrünün 18 ilini qəzetimizə həsr edən Daşdəmir Tağıyev də digər həmkarları kimi bir jurnalist ömrü yaşayır. Onu yaxından tanıyanlar, əzizləri, doğmaları, lap elə biz - iş yoldaşları, hamımız bilir ki, o, bu ömürdən yorulmayıb, bezməyib. Çünki özünün də döndə-döndə etiraf etdiyi kimi, illər öncə seçdiyi sevimli peşəsi ilə məşğuldur.

"Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI
TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

“AZƏRBAYCAN” qəzetinə

2025-ci il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

“Azərpoçt” MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
“Azərmətbuat yayımı” ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
“Qaya” firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
“Region Press” MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
“Səma-M” MMC	(012) 594-09-59
“Ziya” LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
“Pressinform” MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
“City press” MMC	(055) 819-09-26

1 illik -187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Azərbaycanlı alimin monoqrafiyası gürcü dilində çap olunub

Azərbaycanlı araşdırmaçı alim Aida Mirzəyevanın "Azərbaycan istiqlal poeziyası" monoqrafiyası Tbilisidə gürcü dilində çapdan çıxıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş monoqrafiyada çağdaş ədəbiyyatla bağlı araşdırmalar əksini tapıb.

Kitabda vurğulan ki, XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı öz orijinallığı, yeni insan münasibətlərinin yaranması baxımından xüsusi bir mərhələdir. Təbii ki, bu əsr həm də müxtəlif janr bolluğu ilə seçilir. Cümhuriyyətimizin süqutundan sonra yenidən işğala məruz qalanda, yenidən Milli Cümhuriyyətimizin bərpası səadətini yaşayanda da millətimizin sayılıb-seçilən yazarları ən çətin məqamlarda zülmə, əsa-

rətə boyun əyməyərək milli kimlik və şəxsiyyətlərini qoruyub saxlayaraq zülmün qapısını yalın yumruqları - əsərləri ilə döyəclədilər. Belə şairlərdən biri ömrü boyu vətən, millət sevgisi ilə alışıb-yanan, ən çətin, dözülməz zaman kəsiyində gözəl əsərlərini yazıb qorxmadan onları çap etdirən, xalqa milli kimliyini yada salan, azadlıq və istiqlal arzularından bir an vaz keçməyən Bəxtiyar Vahabzadə idi.

Oxuculara təqdim edilən monoqrafiya bu böyük sənətkarın poeziyasında "istiqlal ideyası"na həsr olunub.

Milli şairin zəngin, ideoloji baxımdan bənzərsiz yaradıcılığını - poeziyasını izləmək üçün müəllif belə bir fabula seçir: "Giriş", "İstiqlal probleminin aktuallığı və bəşəri mahiyyəti", "Poeziyada Güney Azərbaycan və Qarabağ hadisələrinin bədii təzahürü", "B.Vahabzadə poeziyasında milli istiqlal problemi", "Nəticə" və istifadə olunmuş ədəbiyyat siyahısı.

Monoqrafiyanın bu formatda qurulması mövzu ilə bağlı şairin yaradıcılıq meyilləri haqqında geniş və müfəssəl məlumat vermək, onun istiqlalla bağlı istəklər və arzularını, hətta bəzi məqamları çəkinmədən dilə gətirməsini, xalqın oyanış və mübarizəsində B.Vahabzadə yaradıcılığının əvəzsiz rol göstərə bilməsi üçün şərait yaratmışdır.

NATO Ukrayna üçün
ABŞ-dən silah alacaq

ABŞ NATO-ya silah satacaq, sonra alyans onu Ukraynaya tədarük edəcək. Bunu ABŞ Prezidenti Donald Tramp NBC telekanalına müsahibəsində deyib.

Telekanal prezidentlə söhbətin tam yazısını dərc etməsə də, onun bir neçə sitatını açıqlayıb. Onlardan birində deyilir: "Biz NATO-ya silah göndəririk və NATO bu silahların pulunu 100 faiz ödəyir. Beləliklə, bizim göndərdiyimiz silahlar NATO-ya gedir, sonra NATO həmin silahları Ukraynaya verir və NATO həmin silahların pulunu ödəyir".

Bu barədə razılıq Şimali Atlantika Alyansının iyunda keçirilən sammitində olub. ABŞ lideri həmçinin bildirib: "Biz "Patriot" sistemlərini NATO-ya göndərməyi planlaşdırırıq, sonra isə NATO onları paylayacaq". "Rusiya dan məyus oldum, amma yaxın bir neçə həftədə nə olaçağını görəcəyik" deyən ABŞ Prezidenti, bazar ertəsi - iyulun 14-də "Rusiya ilə bağlı əsas bəyanat" verəcəyini vəd edib.

NATO və ya alyansın nümayəndələri Donald Trampın yeni sazişlə bağlı sözlərinə hələlik münasibət bildirməyiblər. Al-

yansın baş katibi Mark Rütte iyulun 10-da "X" sosial şəbəkəsində Trampa danışıqlığını bildirib və "liderləri daha da irəli getməyə çağırıb ki, Ukrayna daha çox fürsət və hava hücumundan müdafiə sistemi əldə etsin". Almaniyə Kansleri Fridrix Merz bildirib ki, Berlin ABŞ-dən "Patriot" sistemləri almağa və onları Ukraynaya verməyə hazırdır. Merz onu da qeyd edib ki, bu barədə Trampa artıq danışib.

NATO-da ABŞ-dən alınan silahların pulunu kim ödəyəcək?

Bu gün Vaşinqton Kiyevə birbaşa, yəni öz hesabına silahla təmin edir. Rusiyanın Ukraynaya genişmiqyaslı müdaxiləsi başlayandan bəri ABŞ Konqresi Ukrayna Silahlı Qüvvələrinə dəstək üçün təxminən 175 milyard dollar ayırıb. Bunu "Röyter" agentliyi hesablayıb.

Trampın dediklərindən silahın pulunun NATO-nun ümumi büdcəsindən, yoxsa alyansın digər ölkələrinin milli büdcələrindən ödəniləcəyi aydın deyil. NATO saytının məlumatına görə, alyan-

sın illik büdcəsi 4,6 milyard avrodur. Bu, müttəfiqlərin Ukraynaya göstərdiyi yardımdan bir neçə dəfə azdır. Məsələn, Hava qada keçirilən NATO-nun sonuncu sammitində Rütte bildirib ki, 2025-ci ilin əvvəlindən Avropa ölkələri və Kanada Ukraynaya 35 milyard avro hərbi yardım ayırmağı planlaşdırır. 2024-cü ildə NATO-nun Vaşinqtonda keçirilən sammitində müttəfiqlər Kiyevə hər il 40 milyard avro vəd etmişdilər.

NATO-nun ümumi büdcəsindəki vəsaitin 16 faizə yaxını ABŞ-nin vəsaitidir. Almaniyənin payı təxminən o qədərdir. Bu rəqəm Böyük Britaniya və Fransanın hər birində 10,19, İtaliyada 8,53, Kanadada 6,68 faizdir. Digər 26 ölkənin hər birində isə məbləğ 5 faizdən azdır.

Almaniya və Norveç Ukrayna üçün Amerikadan alınan üç "Patriot" hava hücumundan müdafiə sisteminin pulunu ödəməyə hazırdır. Bunu Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski İtaliyanın paytaxtı Romada KIV nümayəndələri ilə söhbəti zamanı deyib: "Biz tərəfdaşlarımızla Avropa və ABŞ-də ilk növbədə müvafiq silahların lazımı paketlərinin alınması imkanlarını müzakirə etdik. Bu paketlə bağlı təfərrüatları dostlarımıza verdik, dəstək ümid edirik". Onun sözlərinə görə, söhbət hava hücumundan müdafiə sistemləri, o cümlədən "Patriot" və onlar üçün raketlərdən, həmçinin Ukrayna ordusuna və müdafiə üçün çox zəruri sistemləri gücləndirən artilleriya və digər növ silahlardan gedir.

"Prezident Trampa "Patriot" sistemləri ilə bağlı müsbət dialoqumuz var. Mənim xahişim 10 "Patriot" sistemi və bu sistemlər üçün raketlərin müvafiq həcmi ilə bağlıdır. Almaniyə ödəməyə hazırdır, iki sistem üçün razılaşmalar var. Norveç bir sistem üçün pul ödəməyə hazırdır", - deyir V.Zelenski bildirir.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Günəşdən necə yararlanmalı
Bu həyat mənbəyini həm sevməli, həm də ondan qorunmalıyıq

Yay aylarında günəşin ışıltısı sanki təbii oyaqdır, həyat ritmini sürətləndirir, insanları açıq havaya, dəniz kənarına, təbiət qoynuna çəkir. Gündüzlər uzamır, səhərlər daha erkən oyanıq, havaların isinməsi ilə bərabər içimizdə də bir canlanma hiss edirik.

Bütün bu pozitiv dəyişikliklərin mərkəzində isə görünməz bir qüvvə dayanır - ultrabənövşəyi (UV) şüalar. Günəşin bizə verdiyi enerjinin bir hissəsi olan bu şüalar bəzən dost, bəzən isə təhlükəli düşmən ola bilər. Bu səbəbdən yay aylarında UV şüalarının təsirlərini dərindən bilmək həm sağlamlığımız, həm də rifahımız üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Bir çoxları ultrabənövşəyi şüaları yalnız zərərli tərəfdən tanıyır - günəş yanığı, dəri xərcəngi riski, erkən qocalma, pigment ləkələri və s. Bu doğrudur, lakin UV şüaları təkə zərərli deyil, onların faydalı tərəfləri də az deyil. Məsələn, günəş işığının dəriyə düşməsi nəticəsində orqanizmdə D vitamini sintez olunur ki, bu da sümük quruluşu, diş sağlamlığı və immunitet sisteminin güclənməsi üçün vacibdir. Həmçinin D vitamini orqanizmdə kalsium və fosforun sovrulmasını tənzimləyərək hamilə qadınların və inkişafda olan uşaqların sağlamlığı üçün xüsusi rol oynayır.

Bundan əlavə, günəş işığı insan psixikasına da müsbət təsir göstərir. Yay aylarında insanlar özlərini daha enerjili, motivasiyalı və ruhan yüngül hiss edirlər. Bu təsir əsasən günəşin serotoninin - yəni

dəniz və çimərlikdə deyil, gündüzlük şəhər həyatı üçün də keçərlidir. Çünki ultrabənövşəyi şüalar buludlu havalarda da dərini zədələyə bilər.

Xüsusi uşaqlar, hamilə qadınlar və açıq dəri tipinə malik insanlar üçün bu qoruyucu tədbirlər həyatı əhəmiyyət daşıyır. Çünki onların dərisi daha həssasdır və ultrabənövşəyi şüaların təsirini daha tez və ağır formada hiss edir. Uşaqların dərisi hələ tam formalaşmadığından yanlıq riski daha yüksəkdir. Hamilə qadınlarda isə hormonal dəyişikliklər dəridə pigmentasiya (qaralma, çillənmə) prosesini sürətləndirir. Bu səbəbdən günəşdən qorunmaq vacibdir.

Bəzən insanlar tünd rəngdə qaralmağı sağlamlıq göstəricisi hesab edirlər. Lakin bu yanaşma tamamilə yanlışdır. Əslində, dəri qaralması bədənin özünü ultrabənövşəyi şüalardan qoruma reaksiyasıdır. Dəri rəngi dəyişdikcə, bu, ar-

tıq dəridə hüceyrə səviyyəsində dəyişikliklərin başladığını göstərə bilər. Bu səbəbdən "günəşdə yannmaq" və ya "qaralmaq" məqsədilə saatlarla günəş altında qalmaq uzunmüddətli sağlamlıq riski yarada bilər.

Bütün bu məlumatlar bir daha sübut edir ki, ultrabənövşəyi şüalarla bağlı əsas məsələ miqdar və müddətdir. Günəş düzgün vaxtda, lazımı qədər və qorunaraq qəbul edildikdə onun həm fiziki, həm də psixoloji baxımdan bizə verdiyi töhfələr dənizləndir. Əks halda, bu parlaq dəst səssiz bir düşməyə çevrilə bilər.

Yay fəslini sağlamaq və təhlükəsiz yaşamaq üçün həm günəş sevməli, həm də ondan ağılla faydalana bilməli olmalıyıq. Günəşin işığında həyat var, amma bu həyatın keyfiyyəti bizim ondan doğru istifadə etmək bilimizdən aslıdır.

Nərminə ƏSGƏROVA,
"Azərbaycan"

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavinləri	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi
dövlət qəzeti

Tiraj **3462**
Sifariş **1408**

Qiyməti 60 qəpik